II

(Acte fără caracter legislativ)

DECIZII

DECIZIA COMISIEI

din 2 decembrie 2009

privind ajutorul de stat C 39/08 (ex N 148/08) planificat de România pentru formare asigurată de Ford Craiova

[notificată cu numărul C(2009) 9350]

(Numai textul în limba română este autentic)

(Text cu relevanță pentru SEE)

(2010/357/UE)

COMISIA EUROPEANĂ,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în special articolul 108 alineatul (2) primul paragraf,

având în vedere Acordul privind Spațiul Economic European, în special articolul 62 alineatul (1) litera (a),

după ce părțile interesate au fost invitate să își prezinte observațiile în conformitate cu dispozițiile articolelor sus-menționate [1],

întrucât:

1. PROCEDURA

(1) România a notificat Comisiei, prin scrisoarea din 1 aprilie 2008, un ajutor individual *ad hoc* pentru formare în valoare de 57 de milioane EUR în favoarea societății producătoare de automobile Ford Romania SA, cu sediul la Craiova.

(2) Prin scrisoarea din 10 septembrie 2008, Comisia a adus la cunoștința României decizia sa de inițiere a procedurii prevăzute la articolul 88 alineatul (2) din Tratatul CE [în prezent articolul 108 alineatul (2) din TFUE [2]] cu privire la ajutorul notificat și a invitat părțile interesate să își prezinte observațiile [3].

(3) România și-a prezentat observațiile prin scrisoarea din 7 noiembrie 2008. În zilele de 18 și 19 noiembrie 2008, Comisia s-a întâlnit cu autoritățile române și cu reprezentanții Ford la sediul uzinei de la Craiova.

(4) Prin scrisoarea din 26 noiembrie 2008, Comisia a aprobat cererea beneficiarului de prelungire a termenului de prezentare a observațiilor. Ford și-a prezentat observațiile prin scrisoarea din 18 decembrie 2008. Aceste observații au fost transmise României prin scrisoarea din 9 martie 2009.

(5) Comisia a solicitat informații suplimentare prin scrisorile din 6 martie 2009 și 23 iunie 2009. Autoritățile române au răspuns la 2 aprilie 2009 și, respectiv, la 22 iulie 2009.

(6) Comisia nu a primit observații din partea altor părți terțe interesate.

[1] JO C 270, 25.10.2008, p. 29.

[2] De la 1 decembrie 2009, articolele 87 și 88 din Tratatul CE devin articolele 107 și, respectiv, 108 din TFUE. Dispozițiile acestora rămân, pe fond, identice. În sensul prezentei decizii, acolo unde este cazul, trimiterile la articolele 107 și 108 din TFUE trebuie înțelese ca fiind trimiteri la articolele 87 și, respectiv, 88 din Tratatul CE.

[3] Decizia Comisiei de inițiere a procedurii a fost publicată în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*, a se vedea nota de subsol nr. 1 de mai sus.

2. DESCRIEREA PROIECTULUI

Beneficiarul

(7) Beneficiarul ajutorului este Ford Romania SA, filială a Ford Motor Company, care a achiziționat la 12 septembrie 2007 de la agenția română pentru privatizare AVAS uzina de automobile și activitatea economică, gestionate anterior în Craiova de SC Automobile Craiova SA și de SC Daewoo Automobile SA (denumită în continuare „Ford Craiova").

(8) Prin decizia din 27 februarie 2008, Comisia a constatat că acordul de privatizare a condus la acordarea de ajutoare incompatibile și a dispus recuperarea a 27 de milioane EUR ([4]). Suma a fost rambursată cu dobândă la 27 iunie 2008.

(9) Ford a achiziționat uzina de automobile de la Craiova pentru începerea producției a două noi tipuri de automobile începând cu anul 2009 (B-MAV, un model mic multifuncțional, și ISV, un automobil ușor destinat transportului de mărfuri și/sau pasageri) și a unei noi generații de motoare cu nivel scăzut de emisii de CO_2 începând cu 2011. Acest proiect va determina înființarea a două noi linii de producție, investiția totală ridicându-se la o valoare estimată de 675 de milioane EUR. În temeiul acordului de privatizare, Ford s-a angajat să păstreze cei 3 900 de angajați existenți și să creeze noi locuri de muncă, ajungând la un total de 9 000 de angajați până la sfârșitul anului 2012.

(10) Uzina de la Craiova este situată într-o regiune defavorizată care poate beneficia de ajutor în temeiul articolului 107 alineatul (3) litera (a) din TFUE. Prin decizia din 30 aprilie 2008, Comisia a aprobat un ajutor regional în valoare de 143 de milioane EUR în favoarea Ford Craiova, ce corespunde intensității maxime permise pentru un proiect major de investiții de o astfel de amploare, într-o regiune eligibilă, pentru o intensitate maximă de bază a ajutorului de 50 % din costurile eligibile de investiții ([5]).

Proiectul de formare

(11) Ajutorul notificat sprijină un program cuprinzător de formare derulat pe o perioadă de 5 ani, pe care Ford intenționează să îl asigure atât forței de muncă existente (3 900 de angajați), cât și viitorilor angajați ai uzinei de automobile de la Craiova, până la un total de 9 000 de angajați. Costurile totale ale programului de formare sunt estimate la 185,5 milioane EUR ([6]), din care 128,5 milioane EUR reprezintă contribuția Ford, 57 de milioane EUR fiind furnizate de România sub forma unui ajutor pentru formare.

(12) Structura programului de formare este bidimensională.

(13) În plan vertical, programul este alcătuit din mai multe etape. Prima etapă include formarea care este fie obligatorie prin legislația europeană/românească, și/fie este necesară în vederea funcționării eficiente a uzinei – care ar putea fi definită ca „formare specifică societății". Această etapă de formare nu poate beneficia de ajutor. Costurile sale estimate la aproximativ 29,7 milioane EUR sunt suportate integral de către Ford. Etapele suplimentare includ: formarea care ar fi asigurată doar parțial în lipsa ajutorului (și anume, până la 40 % din conținutul cursului complet), formarea care nu ar fi asigurată deloc în lipsa ajutorului și formarea legată de selectarea categoriilor de angajați.

(14) În plan orizontal, programul asigură 269 de cursuri, grupate în 4 tematici/module principale de formare:

— Securitate: 79 de cursuri care vizează dezvoltarea unei culturi privind securitatea la locul de muncă. Aceste cursuri sunt împărțite în patru subteme principale: noțiuni de bază privind securitatea la locul de muncă, utilizarea în condiții de siguranță a utilajelor și a echipamentului individual de protecție, siguranța pietonilor; identificarea și prevenirea pericolelor și a riscurilor. Fiecare curs constă într-o parte introductivă și o formare comportamentală aprofundată. Din cele 79 de cursuri asigurate în cadrul acestui modul, 61 se adresează atât lucrătorilor, cât și membrilor personalului cu funcții de conducere, în timp ce 18 dintre acestea se adresează numai ultimei categorii de angajați.

Formarea care trebuie asigurată de societate în vederea respectării standardelor sale interne de securitate și a îndeplinirii cerințelor care decurg din reglementările europene și românești din domeniul securității nu este considerată ca fiind eligibilă pentru ajutor ([7]). Costurile eligibile pentru acest modul se ridică la 17,57 milioane EUR, pentru care ar putea să se solicite un ajutor de până la 8,43 milioane EUR.

([4]) Decizia 2008/717/CE a Comisiei din 27 februarie 2008 privind ajutorul de stat C 46/07 (ex NN 59/07) pe care România l-a pus în aplicare în favoarea întreprinderii Automobile Craiova (fostă Daewoo România) (JO L 239, 6.9.2008, p. 12). Comisia a constatat că prețul de privatizare a fost redus în schimbul angajamentelor asumate de Ford de a păstra forța de muncă existentă (3 900 de angajați), de a asigura noi locuri de muncă până la un număr total de 9 000 de angajați până în 2012 și de a atinge, până la sfârșitul lui 2012, un nivel de producție de 200 000 de automobile pe an. Comisia a dispus recuperarea a 27 de milioane EUR, reprezentând diferența dintre valoarea netă a activelor și prețul de achiziție. Ca parte a acordului de privatizare, guvernul României a semnat la 7 noiembrie 2007 o scrisoare de angajament cu caracter obligatoriu, prin care se angaja să acorde Ford un ajutor regional în valoare totală de 156 de milioane EUR și un ajutor pentru formare în valoare totală de 57 de milioane EUR pentru proiectul de la Craiova.

([5]) Decizia Comisiei din 30 aprilie 2008 privind ajutorul de stat N 767/07, Ajutor regional pentru investiții în favoarea Ford Craiova (JO C 238, 17.9.2008, p. 4).

([6]) Astfel cum au fost prezentate de beneficiar la 18 decembrie 2008.

([7]) După cum urmează: Formare de bază în domeniul sănătății și securității pentru producție; Formare privind intrarea în siguranță în stația de lucru; Încetarea activității pentru ECPL; Încetarea activității ECPL pentru producție; Formare de bază în domeniul sănătății și securității pentru angajații din birouri; Formare de bază la fața locului pentru vizitatori și contractanți; Planul de răspuns privind energia ecologică; Sistemul mecanic antifurt (MATS) și gestionarea datelor privind materialele periculoase; Evaluatorii de risc; Formare privind zonele împrejmuite cu gard sau șantierele; Evaluarea și securitatea împotriva riscului de incendiu; Încetarea activității pentru verificarea securității privind cerințele juridice (bianual); Încetarea activității pentru verificarea securității pietonilor (bianual); Sănătate și securitate pentru manageri și comitetul de sănătate și securitate; Primul ajutor.

— Competențe fundamentale: 59 de cursuri care urmăresc sprijinirea dezvoltării personale a angajaților prin transmiterea de competențe cu valoare generală. Cursurile sunt grupate în următoarele subteme: limba română pentru angajații străini, competențe de conducere pentru supervizori/maiștri; competențe informatice de bază și Outlook; competențe de comunicare în limba engleză pentru forța de muncă locală; competențe lingvistice și numerice, competențe fundamentale de conducere pentru toți angajații, formare IT extensivă, formare aprofundată personalizată pentru angajații „model" selectați. În special, 14 dintre cursuri se adresează atât lucrătorilor, cât și membrilor personalului cu funcții de conducere ([8]), în timp ce 45 dintre acestea se adresează numai ultimei categorii de angajați.

Costurile estimate pentru cursurile considerate neeligibile pentru ajutor trebuie să fie suportate în întregime de Ford ([9]). Costurile eligibile pentru acest modul se ridică la 93,13 milioane EUR, pentru care se poate solicita un ajutor în valoare de până la 46,56 milioane EUR. În special, cursurile privind competențele lingvistice și numerice, care trebuie urmate atât de lucrători, cât și de membrii personalului cu funcții de conducere, sunt estimate la aproximativ 22,5 milioane EUR fiecare.

— Baze în afaceri: 73 de cursuri menite să ridice nivelul de înțelegere a angajaților în ceea ce privește practicile economice europene și internaționale. O parte din cursurile asigurate în cadrul acestui modul, mai precis 20 ([10]), vizează atât lucrătorii, cât și membrii personalului cu funcții de conducere (șefi de echipă, supervizori, personal specializat și manageri). Restul cursurilor se adresează numai ultimelor categorii profesionale. Trei domenii de formare din cadrul acestui modul, și anume, Sisteme IT specifice Ford, Procese operaționale Ford și Procese interne de control Ford, includ cursuri necesare exploatării eficiente a uzinei și, prin urmare, nu sunt eligibile pentru ajutor. Celelalte cursuri sunt opționale sau suplimentare, scopul lor fiind acela de a aduce angajații la un nivel superior de experiență și competență. Aceste domenii suplimentare de formare acoperă tematici generale cum ar fi: Competențe privind managementul de proiect; Cunoștințe funcționale (Resurse umane, Achiziții, Finanțe); Programul 6 Sigma (îmbunătățirea calității); formare suplimentară personalizată pentru angajații „model" selectați.

Costurile eligibile totale ale acestui modul de formare sunt estimate la aproximativ 8 milioane EUR, din care 4 milioane EUR reprezintă contribuția Ford, restul de 4 milioane EUR fiind acordate sub formă de ajutor. Costurile formării specifice societății din cadrul acestui modul sunt suportate integral de societate ([11]).

— Competențe industriale: 58 de cursuri care să asigure un nivel de competență industrială superior celui necesar desfășurării activității și care să permită angajaților să facă față problemelor legate de utilizarea noilor tehnologii în mediul de producție în general. Două dintre aceste cursuri, respectiv Asamblarea motoarelor și Simularea procesului de fabricație, sunt specifice societății și, prin urmare, nu sunt eligibile pentru ajutor. Celelalte cursuri sunt considerate ca făcând parte din formarea suplimentară/opțională, acoperind o serie de subiecte în cadrul tematicilor vaste Ocupația de electrician/mecanic și Întreținere sporită. Majoritatea cursurilor asigurate în cadrul acestui modul se adresează atât lucrătorilor, cât și membrilor personalului cu funcții de conducere ([12]).

Costurile eligibile totale ale acestui modul de formare sunt estimate la aproximativ 39,1 milioane EUR, din care 18,9 milioane EUR sunt suportate de Ford, iar aproximativ 18,2 milioane EUR pot fi solicitate sub formă de ajutor.

(15) Partea specifică societății din programul de formare care urmează a fi finanțată integral de Ford este estimată la 29,73 milioane EUR ([13]). Pentru formarea suplimentară care este declarată eligibilă pentru a beneficia de ajutor, distribuția costurilor eligibile între modulele programului de formare și contribuția proprie a Ford este prezentată în tabelul de mai jos (în milioane EUR).

([8]) După cum urmează: Rolul echipelor în stabilirea obiectivelor și în aplicarea politicilor; Perfecționare continuă; Noțiuni introductive privind calculatoarele echipate cu MS Windows XP; Noțiuni de bază privind MS Excel; Noțiuni de bază privind MS Word 2003; Competențe de lucru în echipă; Importanța diferențelor, asigurarea succesului – Diversitate și demnitate la locul de muncă; Instruirea formatorilor; Ședințe eficiente; Competențe lingvistice; Matematica afacerilor; Noțiuni introductive privind tablourile de bord; Curs de limba engleză; Curs de formare a competențelor de conducere ale specialiștilor în produse.

([9]) După cum urmează: Formare privind fișele de sarcini; Noțiuni introductive privind tablourile de bord; și Strategii, obiective și indicatori-cheie ai performanței.

([10]) Cum ar fi: Principii de producție, Analiza cauzelor fundamentale (cele 5 motive); Tehnici „Visual Factory" (Uzina vizuală); Verificarea erorilor; Identificarea și remedierea defecțiunilor; Perfecționare continuă; Imagine de ansamblu asupra calității; Controlul statistic al proceselor; Principii de conduită corporativă; Sisteme de producție etc.

([11]) Care acoperă următoarele cursuri specifice societății: Controlul proceselor în uzină; Păstrarea și gestionarea documentelor; Utilizarea controlului statistic al proceselor în cadrul Ford; Conduită corporativă în cadrul Ford; Controlul intern în cadrul Ford; Sisteme de operare privind producția în cadrul Ford; Formare în programul Captura; Contabilitatea de gestiune în cadrul Ford; Contabilitate financiară și procedurile privind impozitarea în cadrul Ford; Proceduri de analiză financiară în cadrul Ford; Proceduri de achiziție în cadrul Ford; Proceduri de resurse umane în cadrul Ford; Sisteme de achiziții și de comandă; Controlul rechizițiilor și aprobărilor; Sisteme de achiziții și rechiziționări pentru cumpărători; Procesarea electronică a comenzilor fără legătură cu producția (SNOOPE); Selecția comenzilor generale.

([12]) Cu excepția a două cursuri de competențe medicale, respectiv Resuscitare și tratament în caz de electrocutare și Îmbunătățirea competențelor medicale.

([13]) Valoare nominală.

	Securitate	Competențe fundamentale	Baze în afaceri	Competențe industriale	Total
Costuri eligibile pentru formare generală	16,17	93,13	7,94	36,67	153,91
Costuri eligibile pentru formare specifică	1,49	—	0,16	0,24	1,89
Ajutor pentru formarea generală	8,08	46,56	3,97	18,33	76,94
Ajutor pentru formarea specifică	0,37	—	0,03	0,06	0,46
Costuri totale	8,45	46,56	4,00	18,39	77,44
Contribuția Ford	9,2	46,56	4,08	18,50	78,39

Suma totală a ajutorului și contribuția Ford prezentate în tabelul de mai sus sunt indicate la valoare nominală. România și Ford subliniază că societatea a decis să limiteze valoarea totală a ajutorului la 57 de milioane EUR. Diferența dintre ajutorul total de care ar putea beneficia programul și suma de 57 de milioane EUR solicitată este acoperită de societate cu titlul de contribuție proprie, sporită astfel la 98,8 milioane EUR.

(16) Numărul total de ore de formare care urmează a fi asigurate în cadrul formării specifice societății, care nu este eligibilă pentru ajutor, este de aproximativ 200 000 pe o perioadă de cinci ani, iar numărul total de zile de formare care urmează a fi asigurate în cadrul părții eligibile a programului este de aproximativ 800 000 pe o perioadă de cinci ani. În consecință, fiecare din cei 9 000 de angajați ar trebui să beneficieze, în medie, în total, de aproximativ 111 zile de formare, distribuite pe o perioadă de cinci ani. România și Ford au adus dovezi, de asemenea, pentru a demonstra că majoritatea formatorilor implicați în program (până la 90 %) vor fi recrutați din centre externe de formare specializată și că o mare parte din formare va fi oferită în locații din afara incintei uzinei (a se vedea, de asemenea, în acest sens, considerentul 18 de mai jos, unde se indică costurile eligibile privind transportul, atât pentru cursanți, cât și pentru formatori).

(17) Costurile programului de formare au fost estimate pornind de la costurile similare suportate de către Ford pentru formarea asigurată angajaților uzinei sale din Dagenham (Regatul Unit) și adaptate la nivelurile costurilor din România, pe baza unor previzionări inițiale (datele din 2008 au fost adaptate la ratele inflației previzionate pentru anii următori). În consecință, următoarele costuri au fost estimate pe zi de formare și pentru fiecare cursant (fără a include salariile cursanților):

Categorii de costuri eligibile	Formare generală	Formare specifică
Orientare și consultanță	[…] (*) EUR	[…] EUR
Onorariul formatorului (2 zile)	[…] EUR	[…] EUR
Cheltuieli de deplasare a formatorului	[…] EUR	[…] EUR
Cheltuieli de deplasare a cursantului	[…] EUR	[…] EUR
Deprecierea instrumentelor și echipamentelor	[…] EUR	[…] EUR
Închirierea/deprecierea unităților de formare	[…] EUR	[…] EUR
Materiale de instruire	[…] EUR	[…] EUR
Total	181,00 EUR	265,00 EUR

(*) Informații confidențiale.

(18) Costurile eligibile pretinse pentru acest program (care acoperă un total de 9 000 de angajați și care urmează a fi asigurat pe o perioadă de 4 ani) sunt indicate mai jos (valori nominale, în milioane EUR):

	Ajutor pentru formare generală	Ajutor pentru formare specifică	Total
Cheltuieli privind formatorul	[45-50]	[0,5-1]	[45-50]
Cheltuieli de deplasare a formatorului	[10-15]	[0-0,5]	[10-15]
Cheltuieli de deplasare a cursantului	[0-5]	[0-0,5]	[0-5]
Alte cheltuieli articolul 4 alineatul (7) litera (c)	[10-15]	[0-0,5]	[10-15]
Depreciere	[0-5]	[0-0,5]	[0-5]
Unitate de formare	[5-10]	[0-0,5]	[5-10]
Orientare și consultanță	[25-30]	[0-0,5]	[25-30]
Costuri asociate formatorului intern	[0-5]	[0-0,5]	[0-5]
Compensații salariale pentru cursanți	[40-45]	[0-0,5]	[40-45]
Costuri eligibile fără compensații salariale	[110-115]	[1-2]	[110-120]
Ajutor maxim	76,96	0,47	77,44
Contribuția Ford	76,96	1,42	78,39

Ajutorul

(19) Ajutorul constă într-o subvenție directă în favoarea Ford Craiova în valoare de 57 de milioane EUR pentru o perioadă de cinci ani. Ajutorul este propus pentru sprijinirea unui proiect de formare ale cărui costuri totale sunt estimate la 185,5 milioane EUR (valoare nominală), din care 155,8 milioane EUR reprezintă costuri eligibile pentru ajutorul pentru formare. Mare parte a cheltuielilor eligibile, respectiv 153,93 milioane EUR, sunt asociate formării generale. Doar 1,88 milioane EUR din costurile eligibile sunt asociate formării specifice. Pentru acest proiect, România a aplicat o intensitate a ajutorului de 50 % pentru măsurile de formare generală și de 25 % pentru măsurile de formare specifică. Prin urmare, proiectul se califică pentru un ajutor pentru formare generală în valoare de 76,96 milioane EUR și pentru un ajutor pentru formare specifică în valoare de 0,47 milioane EUR – care însumează un ajutor de 77,44 milioane EUR. Cu toate acestea, beneficiarul a optat pentru limitarea sprijinului din partea statului la 57 de milioane EUR (a se vedea, de asemenea, considerentul 15 de mai sus).

(20) România susține că, întrucât ar fi nerealist să estimeze *ex ante* costurile exacte pentru fiecare curs de formare ale unui program derulat pe o perioadă de cinci ani, este necesar să se acorde beneficiarului ajutorului o anume libertate în ceea ce privește redistribuirea ajutorului între diferitele costuri eligibile, în cazul în care costurile efective suportate ar varia față de costurile standard estimate. Această flexibilitate ar trebui să permită beneficiarului optimizarea din mers a programului de formare, respectându-se în același timp conținutul formării, volumul și intensitățile totale ale ajutorului.

(21) În documentele depuse în iulie 2009, România a propus, de asemenea, ca ajutorul să fie plătit beneficiarului în avans, la intervale care urmează a fi stabilite de comun acord cu acesta din urmă (de exemplu, trimestrial), pe baza costurilor standard solicitate. Cheltuielile suportate efectiv pe parcursul fiecărui exercițiu financiar ar trebui, ulterior, auditate de către auditorii interni ai beneficiarului, iar plățile ajutorului ar trebui adaptate anual la plafoanele intensității aplicabile. Normele și condițiile pentru plata ajutorului ar trebui stipulate într-un act normativ român specific.

3. DECIZIA DE INIȚIERE A PROCEDURII OFICIALE DE INVESTIGARE ÎN TEMEIUL ARTICOLULUI 82 ALINEATUL (2) DIN TRATATUL CE

(22) În decizia de inițiere a investigării oficiale din 10 septembrie 2008, Comisia și-a exprimat rezerva în ceea ce privește următoarele aspecte: justificarea ajutorului, efectul stimulativ/necesitatea ajutorului, cumularea ajutorului regional și a ajutorului pentru formare și conformitatea cu așa-numitul „Principiu Deggendorf" (toate aceste aspecte sunt discutate în continuare).

Efectul stimulativ/necesitatea

(23) În mod special, problemele ridicate de către Comisie au fost: (i) dacă societatea Ford nu ar fi nevoită oricum să asigure o parte a formării declarate eligibile pentru ajutor, cel puțin pentru forța de muncă existentă, pentru a putea exploata o uzină care introduce tehnologie de producție de ultimă generație; și (ii) dacă societatea nu era, de fapt, obligată prin reglementările europene/românești privind securitatea să asigure părți din formarea din cadrul modulului Securitate. În acest caz, ajutorul nu ar fi compatibil cu piața internă în temeiul articolului 107 alineatul (3) litera (c) din TFUE întrucât ar subvenționa o formare care ar fi oricum efectuată și, prin urmare, nu ar „facilita dezvoltarea anumitor activități economice".

Justificarea

(24) Comisia și-a pus problema justificării anumitor părți ale formării propuse pentru viitorii angajați, din moment ce Ford a avut posibilitatea de a recruta noi angajați calificați.

Cumularea/Dezavantajele regionale intangibile

(25) Decizia de inițiere a ridicat problema referitoare la măsura în care părți din formarea propusă nu ar remedia dezavantajele regionale intangibile, manifestate ca deficit de competențe ale forței de muncă existente, deja compensate prin ajutorul regional pentru investiții acordat societății în 2008 ([14]).

Principiul Deggendorf

(26) În conformitate cu jurisprudența consacrată ([15]), un nou ajutor nu poate fi plătit înainte de recuperarea integrală a ajutorului incompatibil acordat anterior. La data inițierii investigării oficiale, autoritățile române nu au putut face dovada recuperării integrale a ajutorului acordat pentru privatizarea uzinei Craiova și declarat incompatibil cu Tratatul CE (în prezent TFUE) de către Comisie la data de 27 februarie 2008 ([16]).

4. OBSERVAȚIILE ROMÂNIEI

(27) În urma inițierii procedurii de investigare, România a prezentat observații legate de: (i) temeiul juridic pentru evaluarea compatibilității ajutorului cu tratatul; (ii) efectul stimulativ al ajutorului; și (iii) conformitatea cu așa-numitul principiu Deggendorf.

Temeiul juridic al evaluării

(28) România susține că, în conformitate cu principiul securității juridice, ajutorul ar trebui evaluat în temeiul criteriilor valabile la data notificării (aprilie 2008). La momentul respectiv, Regulamentul (CE) nr. 68/2001 al Comisiei din 12 ianuarie 2001 privind aplicarea articolelor 87 și 88 din Tratatul CE la ajutoarele pentru formare ([17]) încă era aplicabil, iar Regulamentul general de exceptare pe categorii de ajutoare ([18]) (denumit în continuare „RGECA") a fost publicat la 9 august 2008 și a intrat în vigoare după 20 de zile de la publicare.

(29) România consideră că respectivele criterii de evaluare care decurg din RGECA diferă parțial de cele care decurg din Regulamentul (CE) nr. 68/2001. De asemenea, aceasta subliniază că, în scopul notificării, a ținut seama de intensitățile maxime ale ajutorului de 50 % pentru ajutorul general și de 25 % pentru ajutorul specific care decurg din Regulamentul (CE) nr. 68/2001, și nu de cele prevăzute în RGECA, de 60 % pentru formare generală și de 25 % pentru formare specifică.

(30) De asemenea, România este de părere că, pornind de la deciziile sale privind *Ford Genk* ([19]) și *GM Antwerp* ([20]), Comisia a adoptat o abordare rigidă în evaluarea ajutorului pentru formare în temeiul criteriului efectului stimulativ, care nu este în conformitate cu abordarea generală a Comisiei privind ajutorul pentru formare și cu obiectivele Agendei de la Lisabona.

([14]) A se vedea nota de subsol nr. 4 de mai sus.
([15]) Cauze conexate T-244/93 și T-486/93 TWD/Comisia, Rec., 1997, p. II-2265 și cauza C-355/95 P TWD/Comisia, Rec., 1997, p. I-2549.
([16]) A se vedea nota de subsol nr. 4 de mai sus.
([17]) JO L 10, 13.1.2001, p. 20.
([18]) Regulamentul (CE) nr. 800/2008 al Comisiei din 6 august 2008 de declarare a anumitor categorii de ajutoare compatibile cu piața comună în aplicarea articolelor 87 și 88 din tratat (Regulament general de exceptare pe categorii de ajutoare) (JO L 214, 9.8.2008, p. 3).
([19]) Decizia 2006/938/CE a Comisiei din 4 iulie 2006 privind ajutorul de stat în cazul C 40/05 (ex N 331/05) *Ford Genk* (JO L 366, 21.12.2006, p. 32).
([20]) Decizia 2007/612/CE a Comisiei din 4 aprilie 2007 privind ajutorul de stat în cazul C 14/06 pe care Belgia intenționează să îl pună în aplicare în favoarea General Motors Belgium din Anvers (JO L 243, 18.9.2007, p. 71).

Efectul stimulativ

(31) Necesitate. În principal, România susține că, în absența ajutorului, societatea ar asigura un program de formare mai puțin ambițios, optând, în schimb, să asigure angajaților săi numai formarea necesară exploatării uzinei (care reprezintă aproximativ 17 % din programul propus, iar costurile acesteia sunt suportate integral de societate) și mai puțin din formarea suplimentară.

(32) S-a afirmat că Ford ar putea exploata uzina de la Craiova fără a asigura formarea suplimentară considerată ca fiind eligibilă pentru ajutor, deoarece forța de muncă existentă are experiență în producția de automobile, iar noua tehnologie care urmează a fi utilizată în uzină face posibilă învățarea prin practică, proces verificat și în alte locații Ford unde, într-adevăr, această formare suplimentară nu a fost asigurată.

(33) România oferă, în plus, explicații detaliate referitoare la diferența dintre cursurile necesare exploatării uzinei (care vor fi finanțate integral de societate) și cursurile suplimentare („utile, dar nu indispensabile") pentru fiecare modul de formare.

(34) Securitate: majoritatea cursurilor puse la dispoziție în cadrul celor 4 subteme propuse (Formare de bază privind securitatea la locul de muncă, Utilizarea în condiții de siguranță a utilajelor și a echipamentelor individuale de protecție, Siguranța pietonilor și Identificarea și prevenirea pericolelor și a riscurilor) sunt considerate necesare transmiterii unei culturi privind securitatea la locul de muncă. Unele dintre aceste cursuri sunt asigurate pentru respectarea obligațiilor care decurg din reglementările europene și românești privind securitatea, altele axându-se pe atingerea standardelor interne de securitate în cadrul uzinei Ford. În ceea ce privește Ford, România explică faptul că aceasta aplică la nivel intern standarde de securitate care depășesc cerințele minime prevăzute de legislație. În orice caz, atât cursurile de securitate impuse de lege, cât și cele care corespund politicii de securitate internă a societății, nu sunt considerate eligibile pentru ajutor. Costul acestora va fi suportat integral de societate. Formarea suplimentară privind securitatea, pentru care se solicită un ajutor de 3,2 milioane EUR, constă în instruire individuală pentru sprijinirea în continuare a sensibilizării și a schimbării comportamentului și formare personalizată pentru angajații „model" selectați. Aceste tipuri de formare aprofundată sunt utile angajaților, însă nu sunt indispensabile societății.

(35) Competențe fundamentale: acest modul de formare vizează susținerea dezvoltării personale a indivizilor și este asociat într-o foarte mică măsură desfășurării efective a activității. O bună parte a formării asigurate în cadrul acestui modul se referă la competențe informatice generale, competențe de cunoaștere a limbii engleze, competențe lingvistice și numerice etc. De exemplu, formarea lingvistică și numerică are drept obiectiv completarea lacunelor constatate la adulții care își desfășoară activitatea în sectoarele industriale din întreaga lume, indiferent de nivelul de pregătire. Formarea lingvistică și numerică nu este necesară desfășurării activității, deoarece tehnologia utilizată de uzină se bazează pe sisteme Visual Factory (Uzina vizuală) care oferă instrucțiuni vizuale simplificate de lucru. Formarea lingvistică și numerică este destinată să perfecționeze capacitatea angajaților de a formula idei/concepte și de a le comunica fluent, precum și de a interpreta schimbările din mediul înconjurător din punct de vedere cantitativ. În mod similar, acest modul include formare ce transmite competențe de conducere de bază angajaților de la toate nivelurile. Din perspectiva României, aceste competențe sunt benefice tuturor categoriilor de angajați, indiferent de nivelul lor de studii. Acest gen de formare este benefică în special angajaților, îmbunătățește calitatea vieții acestora și generează efecte pozitive pentru regiune și societate în ansamblu.

(36) Baze în afaceri: obiectivul general al acestui modul de formare îl reprezintă transmiterea de expertiză generală, aprofundată, în domeniul operațional și de gestionare. Trei domenii de formare asigură competențe de conducere specifice societății (Sisteme IT specifice Ford, Procese operaționale Ford, Procese interne de control Ford), iar costurile acestora sunt suportate integral de către Ford. Formarea suplimentară asigură acumularea unor competențe în mare măsură transferabile altor societăți sau sectoare industriale în domenii generale cum ar fi Competențe privind managementul de proiect, Resurse umane, Achiziții, Finanțe, Programul 6 Sigma (metodologie privind reducerea erorilor în procesele repetate aplicată în numeroase sectoare industriale) și formare personalizată pentru angajații „model", care este, fără îndoială, și în beneficiul societății, având în vedere că îmbunătățește mediul de lucru prin contribuirea la uniformizarea ierarhiilor, însă favorizează, în principal, cursanții prin sporirea atractivității acestora pe piața forței de muncă. Pentru acest modul de formare se solicită un ajutor în valoare de până la 4,33 milioane EUR.

(37) Competențe industriale: și acest modul include o formare care depășește nivelul de pregătire necesar desfășurării activității. Cursurile necesare îndeplinirii obligațiilor normale din cadrul producției, respectiv Lansare, Întreținere și Motostivuitoare, robotică și automatizare, sunt finanțate integral de societate. Formarea suplimentară este asigurată în două domenii generale: îmbunătățirea competențelor în ceea ce privește ocupațiile de electrician/mecanic (care crește șansele de angajare a lucrătorilor, însă nu este necesară desfășurării activității) și întreținere, automatică și robotică sporite (aprofundate). În ambele cazuri, angajații învață să utilizeze diferite utilaje de înaltă tehnologie, altele decât cele pe care le operează la locul de muncă actual. Acest modul de formare este declarat eligibil pentru a beneficia de ajutor de până la 18,9 milioane EUR.

(38) Mai mult decât atât, România consideră că efectul stimulativ al ajutorului propus trebuie evaluat pentru programul de formare în ansamblu, și nu separat pentru fiecare tematică de formare sau curs individual. Evaluarea individuală a tematicilor de formare și/sau a cursurilor, în afara contextului general, poate duce la obținerea unor rezultate denaturate. O astfel de evaluare individuală nu ar ține seama de valoarea adăugată a programului de formare în ansamblul său, care reprezintă mai mult decât simpla însumare a beneficiilor care derivă din formarea privind tematici specifice.

(39) Justificare. În ceea ce privește justificarea formării care urmează a fi asigurată angajaților recrutați recent, România delimitează chestiunea capacității (necontestate) a societății de a recruta noi angajați calificați de chestiunea dacă formarea suplimentară este justificată în cazul lor. Formarea suplimentară transmite competențe generale care nu sunt necesare desfășurării activității, fiind, astfel, justificată și benefică tuturor categoriilor de angajați, indiferent de studii.

(40) Dezavantaje regionale intangibile. În ceea ce privește măsura în care ajutorul pentru formare propus compensează dezavantajele regionale intangibile, manifestate ca deficit de competențe, deja compensate prin ajutor regional, România susține că măsurile de ajutor regional pentru investiții și pentru formare au obiective diferite (și, astfel, se concentrează asupra unor probleme diferite) și acoperă costuri eligibile distincte. Obiectivul ajutorului regional pentru investiții este acela de a sprijini investițiile făcute în regiunile defavorizate ale UE, în timp ce scopul ajutorului pentru formare este de a remedia problema investițiilor insuficiente în formare, un fenomen observat la nivelul întregii Uniuni. Mai mult decât atât, „distribuția" beneficiilor ajutorului regional este inversă față de cea a beneficiilor ajutorului pentru formare: în timp ce primele sunt în principal în favoarea investitorului, cele din urmă îi favorizează mai ales pe angajați.

(41) De asemenea, România subliniază faptul că dezavantajul regional „intangibil" care rezultă din deficitul local de competențe nu reprezintă unul dintre criteriile de selecție a regiunilor defavorizate din UE – criteriile incluzând nivelul PIB-ului pe cap de locuitor, rata șomajului, densitatea populației etc. Mai mult, Comisia a aprobat, în trecut, ajutoare pentru formare, *inter alia*, pe baza argumentului potrivit căruia acestea ar juca un rol în depășirea dezavantajului competitiv care rezultă din calificarea slabă a forței de muncă locale [(*Webasto* ([21]), *Vauxhall Motors* ([22])].

(42) De asemenea, raționamentul conform căruia proiectele care au beneficiat de ajutor regional pentru investiții nu ar trebui să beneficieze și de ajutor pentru formare ar dezavantaja implicit regiunile defavorizate ale Uniunii prin excluderea posibilității acestora de a sprijini proiecte de formare.

Principiul Deggendorf

(43) România a prezentat documentația care făcea dovada rambursării de către Ford Motor Company a ajutorului incompatibil pentru privatizare de 27 de milioane EUR ([23]) și a dobânzii aferente la data de 27 iunie 2008. În consecință, România consideră că ajutorul notificat este în conformitate cu așa-numitul principiu Deggendorf.

5. OBSERVAȚIILE PĂRȚILOR INTERESATE

(44) Ford și-a prezentat observațiile la 18 decembrie 2008, sprijinind faptele și argumentele prezentate de România și adăugând argumente suplimentare privind efectul stimulativ al ajutorului propus.

Contribuția proprie semnificativă

(45) Ford subliniază faptul că o parte considerabilă a acestui program cuprinzător de formare este finanțat din resurse proprii – până la 128,5 milioane EUR din costul total estimat la 185,5 milioane EUR pentru întregul proiect. Mai mult, formarea care este fie obligatorie prin lege, și/fie necesară exploatării uzinei, nu a fost declarată ca fiind eligibilă pentru ajutor, urmând a fi finanțată integral de către societate. Partea formării specifică societății, estimată la aproximativ 29,7 milioane EUR, a început deja să fie asigurată forței de muncă existente în 2009.

Efectele denaturante reduse ale ajutorului

(46) În ceea ce privește posibilele efecte denaturante ale ajutorului, Ford subliniază faptul că programul presupune, în general, o formare generală, de care beneficiază în principal angajații, iar societatea numai indirect. În consecință, efectele denaturante ale ajutorului pentru formare ar trebui să fie doar secundare și indirecte. Ford consideră, prin urmare, că respectivele considerente legate de impactul ajutorului din perspectiva „structurii piețelor relevante" și „a caracteristicilor sectorului și industriei" nu sunt pertinente pentru formare generală, întrucât producția proiectată și capacitățile tehnice propriu-zise nu se modifică. În schimb, formarea specifică poate îmbunătăți direct productivitatea societății și, astfel, îi poate afecta poziția pe piață. Cu toate acestea, formarea specifică reprezintă doar o mică parte din formarea suplimentară propusă.

([21]) Decizia Comisiei privind ajutorul de stat în cazul N 653/05, Ajutor pentru formare în favoarea Webasto Portugal (JO C 306, 15.12.2006, p. 14).

([22]) Decizia Comisiei privind ajutorul de stat în cazul C 23/07, Ajutor pentru formare în favoarea Vauxhall din portul Ellesmere (JO C 243, 17.10.2007, p. 4).

([23]) A se vedea nota de subsol nr. 4 de mai sus.

Necesitatea formării

(47) În ceea ce privește măsura în care este posibil ca părți din formarea notificată drept eligibilă pentru ajutor să nu trebuiască să fie oferite pentru asigurarea conformității cu standardele interne ale societății privind securitatea, Ford subliniază că acest raționament ar determina denaturări normative de uniformizare în sens defavorabil: în cazul în care numai societățile cu standarde interne scăzute de securitate pot beneficia de ajutorul pentru formare, societățile ar fi, în final, descurajate de la a-și ridica propriile standarde interne de securitate. În consecință, Ford se întreabă dacă ajutorul propus pentru formare care va trebui, oricum, acordat beneficiarului nu trebuie stabilit conform unor criterii obiective, aplicabile tuturor societăților dintr-un sector, și nu în conformitate cu standardele interne ale societății. Mai mult, prin acest proiect de investiții Ford va deveni până în anul 2012 cel mai mare angajator industrial din România. Investițiile de acest gen joacă rolul de „far" în economie, iar guvernul român susține planurile Ford de a transforma uzina Craiova într-un model pentru alți angajatori și noi investitori.

(48) De asemenea, Ford ține să sublinieze că, la nivel mai general, formarea suplimentară declarată eligibilă pentru ajutor nu este necesară exploatării uzinei, având în vedere sistemul de „producție cu costuri reduse și cu creșteri de eficiență" aplicabil în prezent în cadrul grupului Ford. Producătorii de automobile au migrat în timp de la „producția de serie" spre „producția cu costuri reduse", o evoluție care presupune mai ales o schimbare comportamentală, în sensul sporirii abilitării la toate nivelurile organizației interne. Partea neeligibilă a programului de formare ar fi suficientă pentru a induce această schimbare comportamentală.

Dezavantajul regional intangibil

(49) Ford susține argumentele înaintate de România împotriva ideii unei posibile suprapuneri a ajutorului regional pentru investiții și a ajutorului pentru formare în ceea ce privește dezavantajele regionale intangibile sub formă de competențe scăzute, fiind, de asemenea, de părere că nivelul competențelor și studiilor într-o regiune ar trebui luat în considerare în momentul evaluării efectelor externe pozitive ale unei măsuri propuse de ajutor pentru formare.

Ipoteză contrară

(50) Ford prezintă o comparație între programul de formare pe care l-a asigurat în cadrul uzinei sale din Sankt Petersburg și programul propus pentru a fi asigurat la uzina Craiova. Obiectivul comparației este acela de a dovedi faptul că o uzină Ford poate fi administrată printr-un program de formare mai puțin ambițios decât cel propus pentru uzina Craiova și, prin urmare, că ajutorul pentru formarea suplimentară asigurată la uzina Craiova are un efect stimulativ.

(51) Ford consideră că este pertinentă comparația dintre cele două proiecte de formare, din următoarele motive:

— Producție: la Sankt Petersburg, Ford a preluat o uzină care anterior producea motoare mari pentru industria navală și pentru industria de apărare, în timp ce la uzina Craiova se produceau automobile. La uzina Sankt Petersburg, Ford produce numai automobile (din 2002, variante ale modelului Ford Focus II, iar din 2009, modelul Ford Mondeo), în timp ce la Craiova va produce atât automobile, cât și motoare. Uzina Sankt Petersburg nu deține un atelier de presare, așa cum este cazul la uzina Craiova. În ciuda acestor deosebiri, Ford consideră că, atât condițiile inițiale de la uzina Craiova, cât și cele de la uzina Sankt Petersburg sunt comparabile, deoarece ambele au fost achiziționate pentru a introduce noi linii de producție de automobile. Ambele uzine utilizează același „Sistem de producție Ford" („SPF"), iar etapele de producție sunt asemănătoare, inclusiv în ceea ce privește nivelul de competență impus forței de muncă.

— Forța de muncă: în cazul uzinei Sankt Petersburg, Ford nu a preluat și forța de muncă existentă. În general, angajații nou recrutați erau, în medie, mai tineri, cu calificări superioare și cu mai puțină experiență decât forța de muncă existentă la uzina Craiova. În ciuda acestor deosebiri, Ford este de părere că, inițial, între cele două forțe de muncă se putea stabili o comparație. Ambele erau familiarizate cu condițiile de muncă din țările fără economie de piață, o condiție inițială care s-a reflectat, spre exemplu, într-o cultură de securitate diferită comparativ cu omologii vestici și în experiența operațională și de gestionare insuficientă într-o companie multinațională (indiferent de nivelul de pregătire).

(52) Structura programului de formare asigurat la uzina Sankt Petersburg a fost similară celei propuse pentru uzina Craiova. Cu toate acestea, la uzina Sankt Petersburg, Ford a asigurat numai formarea minimă necesară, iar membrii personalului cu funcții de conducere au beneficiat de mai multe cursuri de formare decât lucrătorii fără calificări superioare. Producția a fost lansată în 2002 numai cu nivelul minim de formare necesar îndeplinirii cerințelor de calitate și securitate Ford.

(53) Ford a simulat programul de formare de la Sankt Petersburg, aplicându-l celor 9 000 de angajați ai uzinei Craiova. Concluzia la care s-a ajuns a fost aceea că un program de formare de tipul celui de la Sankt Petersburg s-ar ridica, per total, la un procent aproximativ de doar 26 % din formarea propusă a fi asigurată la uzina Craiova. Mai precis, acest program ar asigura numai 57 % din modulul de formare Securitate, 2 % din modulul Competențe fundamentale, 30 % din modulul Baze în afaceri și 47 % din modulul Competențe industriale propuse pentru uzina Craiova.

6. EVALUAREA AJUTORULUI

6.1. Existența ajutorului

(54) Măsura notificată de România în favoarea Ford Craiova îndeplinește condițiile cumulative pentru a constitui ajutor de stat în înțelesul articolului 107 alineatul (1) din TFUE. Măsura constă într-o subvenție directă acordată de statul român din resurse publice. De asemenea, măsura este selectivă, întrucât implică sprijin financiar individual acordat *ad hoc* unui singur beneficiar, Ford Craiova. Beneficiarul va fi avantajat de măsură, deoarece va fi scutit de o parte din costurile programului de formare propus. Măsura denaturează concurența prin favorizarea societății beneficiare în raport cu concurenții care nu beneficiază de ajutor în scopuri similare. În final, schimburile dintre statele membre sunt afectate deoarece beneficiarul și concurenții săi își comercializează produsele în principal pe piața din UE, dar și pe piața SEE și pe cea mondială.

6.2. Temeiul juridic al evaluării

(55) România solicită aprobarea ajutorului în temeiul normelor aplicabile la data notificării (aprilie 2008). În special, România susține următoarele: (i) compatibilitatea ajutorului propus cu tratatul trebuie evaluată în temeiul criteriilor prevăzute în Regulamentul (CE) nr. 68/2001 ([24]), aplicabil la data notificării; (ii) Comisia nu ar trebui să aplice retroactiv Regulamentul general de exceptare pe categorii (RGECA) (publicat la 9 august 2008 și intrat în vigoare 20 de zile mai târziu) ([25]); și, la nivel mai general, că (iii) aplicarea prea strictă a criteriului efectului stimulativ pornind de la decizii precum *Ford Genk* ([26]) și *GM Antwerp* ([27]) nu este în conformitate cu abordarea generală a Comisiei în ceea ce privește ajutorul pentru formare.

(56) În hotărârea pronunțată în cauza Freistaat Sachsen/Comisia ([28]), CEJ a clarificat problemele legate de aplicarea *rationae temporis* a normelor privind ajutorul de stat în scopul evaluării compatibilității măsurilor de ajutor notificate. Curtea a stabilit că, pentru evaluarea compatibilității, Comisia trebuie să aplice normele, principiile și criteriile în vigoare la data emiterii deciziei, care se adaptează mai bine la contextul concurențial ([29]). În acest sens, Curtea adaugă, „[…] notificarea de către un stat membru a unui ajutor sau a unei scheme de ajutor preconizate nu creează o situație juridică definitivă care ar presupune aplicarea de către Comisie a normelor în vigoare la data la care a avut loc notificarea respectivă atunci când se pronunță asupra compatibilității acestora cu piața internă. Dimpotrivă, este de competența Comisiei să aplice normele în vigoare la momentul în care se pronunță, acestea fiind singurele norme în funcție de care trebuie să fie apreciată legalitatea deciziei pe care o adoptă în această privință" ([30]).

(57) Curtea afirmă, de asemenea, că, în cazul în care evaluarea compatibilității este efectuată în temeiul unor norme noi, Comisia trebuie să ofere părților interesate posibilitatea de a-și prezenta observațiile cu privire la compatibilitatea ajutorului cu acestea din urmă. Este interesant de menționat faptul că această obligație procedurală nu se impune în cazul în care noile norme nu conțin modificări semnificative față de normele anterioare ([31]).

(58) Din cele de mai sus reiese că evaluarea compatibilității ajutorului cu TFUE trebuie realizată de către Comisie în temeiul normelor și criteriilor aplicabile la data formulării deciziei. Ajutorul individual pentru formare care nu îndeplinește condițiile de scutire trebuie evaluat direct în temeiul articolului 107 alineatul (3) litera (c) din TFUE, care stipulează faptul că „ajutorul pentru facilitarea dezvoltării anumitor activități economice sau a anumitor domenii economice, atunci când acest ajutor nu afectează negativ condițiile comerciale într-o măsură contrară interesului comun" poate fi considerat compatibil cu TFUE. Regulamentul (CE) nr. 68/2001 privind ajutorul pentru formare ([32]) a fost înlocuit cu RGECA ([33]) la douăzeci de zile după publicarea sa la 9 august 2009. În conformitate cu punctele 29 și 32 și cu articolul 6 alineatul (1) litera (g) din RGECA, ajutorul individual pentru formare care depășește 2 milioane EUR pentru un proiect, indiferent dacă este acordat *ad hoc* sau în temeiul unei scheme, ar trebui evaluat individual de către Comisie, conform criteriilor care rezultă din instrumentele aplicabile ale Uniunii. În acest sens, Comisia trebuie să se bazeze pe Comunicarea ([34]) privind stabilirea criteriilor de evaluare a ajutoarelor pentru formare supuse notificării individuale (denumită în continuare „Comunicarea privind ajutoarele pentru formare din 2009"), care a fost publicată la 11 august 2009 și a intrat în vigoare în a douăzecea zi de după publicare.

(59) În concluzie, în conformitate cu principiile *Freistaat Sachsen*, Comisia trebuie să evalueze compatibilitatea ajutorului notificat în temeiul articolului 107 alineatul (3) litera (c) din TFUE, în contextul RGECA și pe baza criteriilor de evaluare individuală prevăzute de Comunicarea privind ajutoarele pentru formare din 2009.

([24]) A se vedea nota de subsol nr. 17 de mai sus.
([25]) A se vedea nota de subsol nr. 18 de mai sus.
([26]) A se vedea nota de subsol nr. 19 de mai sus.
([27]) A se vedea nota de subsol nr. 20 de mai sus.
([28]) Cauza C-334/07 P, Rep., 2008, p. I-9975.
([29]) *Idem*, la considerentul 51.
([30]) *Idem*, la considerentul 53.
([31]) *Idem*, considerentul 56; a se vedea și cauza C-49/05 P Ferriere Nord/Comisia, Rep., 2008, hotărârea din 8 mai 2008, neraportată, punctele 68-71.
([32]) A se vedea nota de subsol nr. 17 de mai sus.
([33]) A se vedea nota de subsol nr. 18 de mai sus.
([34]) Comunicarea Comisiei – Criterii pentru analiza compatibilității ajutoarelor de stat pentru formare care fac obiectul notificării individuale (JO C 188, 11.8.2009, p. 1).

(60) Comisia consideră că evaluarea ajutorului notificat în conformitate cu normele și criteriile care decurg din RGECA și Comunicarea privind ajutoarele de stat din 2009 nu încalcă drepturile procedurale ale părților interesate (a se vedea considerentul 57 de mai sus). În conformitate cu hotărârea *Freistaat Sachsen*, Comisia trebuie să ofere părților interesate posibilitatea de a prezenta observații cu privire la aplicarea noilor norme pentru ajutorul notificat numai în măsura în care noile norme introduc modificări substanțiale față de cele anterioare.

(61) În acest sens, Comisia subliniază faptul că, în decizia de inițiere a procedurii oficiale de investigare din septembrie 2008, a precizat faptul că ajutorul va fi evaluat în temeiul RGECA. Părților interesate le-a fost oferită, astfel, posibilitatea de a-și prezenta observațiile cu privire la evaluarea ajutorului notificat în temeiul RGECA. Într-adevăr, în observațiile prezentate în luna noiembrie 2008, România a invocat argumente împotriva aplicării RGECA în cazul de față. România a susținut în special faptul că respectivele criterii de evaluare care decurg din RGECA sunt parțial diferite față de cele aplicabile anterior în temeiul Regulamentului (CE) nr. 68/2001, în special în ceea ce privește intensitatea maximă permisă a ajutorului pentru ajutor general, care a crescut de la 50 % din costurile eligibile în temeiul Regulamentului (CE) nr. 68/2001 la 60 % din costurile eligibile în temeiul RGECA ([35]).

(62) De asemenea, Comisia consideră că prin Comunicarea privind ajutoarele pentru formare din 2009 nu se aduc modificări substanțiale privind evaluarea ajutorului de tipul celor prevăzute în hotărârea *Freistaat Sachsen* ([36]). Comunicarea privind ajutoarele pentru formare din 2009 codifică și consolidează principiile și criteriile consacrate ale controlului UE privind ajutorul de stat, cum ar fi analiza rațională a disfuncționalității pieței/efectelor externe pozitive, distincția dintre formarea generală și formarea specifică, caracterul adecvat al ajutorului ca instrument de politică, criteriul efectului stimulativ, principiul proporționalității, analiza potențialului denaturant al ajutorului.

(63) România și beneficiarul par a fi preocupați în special de pretinsa interpretare și aplicare prea strictă a așa-numitului criteriu stimulativ de evaluare a ajutorului pentru formare. Comisia consideră, cu toate acestea, că specificarea acestui criteriu din Comunicarea privind ajutoarele pentru formare din 2009 nu poate fi calificată ca fiind o modificare substanțială a normelor de evaluare. Deciziile în cazurile *Ford Genk* ([37]) și *GM Antwerp* ([38]), pe care România le oferă ca exemplu de interpretare excesiv de strictă a criteriului efectului stimulativ, sunt, de fapt, anterioare datei notificării. Criteriul efectului stimulativ nu a fost prevăzut explicit în Regulamentul (CE) nr. 68/2001, deși logica acestuia este inerentă evaluării privind compatibilitatea oricărei măsuri de ajutor în conformitate cu articolul 107 alineatul (3) litera (c) din TFUE și era implicită în raționamentul privind rolul potențial al ajutorului în remedierea disfuncționalităților pieței de la considerentele 10 și 11. Cadrul anterior privind ajutoarele pentru formare ([39]) din 1998 confirmase deja criteriul efectului stimulativ ca fiind unul dintre principalii piloni pe care se baza evaluarea compatibilității pentru acest tip de ajutor ([40]). Mai mult, pe parcursul investigației, România și beneficiarul au furnizat explicații detaliate cu privire la efectul stimulativ, necesitatea și adecvarea ajutorului propus, la diferența dintre partea generală și partea specifică a formării „eligibile" propuse și la potențialul (așa-zis limitat) al ajutorului de a denatura concurența.

(64) În lumina acestor considerații, Comisia concluzionează că sunt îndeplinite condițiile pentru evaluarea ajutorului în temeiul criteriilor care decurg din Comunicare privind ajutoarele pentru formare din 2009 și din RGECA, drepturile procedurale ale părților interesate fiind, totodată, protejate. Comisia remarcă, de asemenea, faptul că pe parcursul procedurii oficiale de investigare aceasta nu a primit observații din partea altor părți terțe (concurenți ai beneficiarului etc.).

6.3. **Compatibilitatea ajutorului cu TFUE**

(65) Comunicarea privind ajutorul pentru formare din 2009 stabilește criteriile de evaluare a compatibilității cu TFUE a ajutorului pentru formare care depășește 2 milioane EUR, indiferent dacă este acordat *ad hoc* sau în temeiul unei scheme, care urmează a fi acordat societăților individuale. Evaluarea compatibilității acestor măsuri presupune compararea efectelor pozitive ale ajutorului propus față de consecințele negative ale acestuia, în vederea evaluării măsurii în care efectele pozitive cântăresc mai mult decât cele negative.

([35]) Articolul 39 alineatul (2) din RGECA.
([36]) A se vedea nota de subsol nr. 28 de mai sus.
([37]) A se vedea nota de subsol nr. 19 de mai sus.
([38]) A se vedea nota de subsol nr. 20 de mai sus.

([39]) Comunicarea Comisiei – Cadrul privind ajutoarele pentru formare (JO C 343, 11.11.1998, p. 10).
([40]) Punctele 27-28 din Cadrul privind ajutoarele pentru formare din 1998. Punctul 28, spre exemplu, prevedea următoarele: „Pentru a stabili efectul stimulativ, Comisia va analiza măsura în care ajutorul pentru formare încurajează societățile să adopte mai multe măsuri în ceea ce privește formarea decât în mod normal sau să aloce mai multe fonduri formării decât ar face-o în mod normal. O măsură de ajutor care se referă la costurile normale de funcționare ale unei societăți (cursuri de formare standard pentru angajații noi ș.a.m.d.), menită doar să reducă, permanent sau temporar, costurile pe care societatea trebuie să le suporte în mod normal, nu constituie un stimulent și, în general, nu poate fi aprobată. […]". A se vedea, de asemenea, Loredana von Buttlar și Salim Medghoul (2008): „Principiul efectului stimulativ aplicat ajutorului pentru formare – Cazuri recente" („The Principle of the Incentive Effect Applied to Training Aid – Some Recent Cases"), *Buletinul informativ privind politica în domeniul concurenței* nr. 3, 2008, p. 85-88, disponibil la http://ec.europa.eu/competition/publications/cpn/2008_3_85.pdf

(66) Efectele pozitive ale ajutorului propus sunt evaluate din perspectiva: (i) potențialului ajutorului propus de a remedia anumite disfuncționalități ale pieței și de a genera efecte externe pozitive (justificare); (ii) caracterului adecvat al ajutorului ca instrument de politică; (iii) efectului stimulativ și necesității ajutorului; și (iv) măsurii în care suma ajutorului este menținută la nivelul minim necesar realizării obiectivului său (proporționalitate). Efectele negative ale ajutorului sunt evaluate din perspectiva potențialului acestuia de a denatura concurența și schimburile din interiorul Uniunii, în funcție de caracteristicile ajutorului și ale pieței (piețelor) relevante.

Disfuncționalitatea pieței/efecte externe pozitive

(67) În conformitate cu punctele 5-11 din Comunicarea privind ajutoarele pentru formare din 2009, ajutorul este considerat justificat în cazul în care statul membru face dovada contribuției sale la remedierea problemei investițiilor insuficiente în formare – o disfuncționalitate a pieței ce poate fi observată pe întreg teritoriul UE. De multe ori, societățile nu doresc să investească în formarea angajaților lor dacă aceasta nu atrage beneficii palpabile și imediate pentru societate în sine sau dacă formarea nu este oricum necesară funcționării eficiente a societății. Cu toate acestea, formarea poate aduce beneficii pentru economie și societate în ansamblu, în special în cazul în care competențele dobândite de către angajați sunt transferabile altor locuri de muncă sau produc efecte pozitive pentru societate. În principiu, societățile vor fi mai puțin predispuse să investească în formare atunci când beneficiile imediate ale acestei formări pentru societate nu depășesc efectele pozitive. Pe scurt, ajutorul se justifică prin potențialul său de a redresa o anumită disfuncționalitate a pieței, și anume investițiile insuficiente în formare, care se leagă și de efectele externe pozitive ale formării.

(68) Pentru a stabili dacă ajutorul este justificat de potențialul său de a redresa investițiile insuficiente în formare, Comisia analizează mai întâi natura formării propuse, respectiv caracterul său general sau specific în sensul articolului 38 din RGECA, sau o combinație între cele două. Diferența dintre formarea generală și formarea specifică este importantă, deoarece se consideră că formarea generală poate produce mai multe efecte externe pozitive decât formarea specifică, ceea ce este în primul rând în beneficiul societății. Prin urmare, ajutorul acordat pentru formare generală este considerat ca fiind mai justificat în ceea ce privește determinarea societăților de a efectua o astfel de investiție decât ajutorul pentru formare specifică.

(69) Articolul 38 alineatul (1) din RGECA definește formarea specifică prin faptul că „înseamnă formare cu un conținut aplicabil direct și principal postului actual sau viitor al angajatului în întreprindere și care oferă calificări ce nu pot fi transferate către alte întreprinderi sau alte domenii de activitate sau care pot fi transferate numai într-o măsură limitată”. Formarea generală este definită la articolul 38 alineatul (2) din RGECA ca „însemnând formare cu un conținut care nu este aplicabil exclusiv sau preponderent postului actual sau viitor al angajatului în întreprindere, însă care oferă calificări ce pot fi transferate într-o mare măsură către alte întreprinderi sau alte domenii de activitate”. Deși ambele tipuri de formare aduc, într-o anumită măsură, beneficii societății, care va avea oricum de câștigat de pe urma unei forțe de muncă cu calificări superioare, diferența esențială dintre formarea generală și cea specifică stă în gradul de „transferabilitate” a competențelor dobândite prin formare.

(70) Articolul 38 alineatul (2) literele (a) și (b) din RGECA și, respectiv, punctul 9.2 din Comunicarea privind ajutoarele pentru formare din 2009, enumeră factorii care ar putea fi luați în considerare pentru stabilirea caracterului general al formării. Aceștia includ: (i) formarea este organizată în comun de societăți diferite sau în proiectul de formare se pot înscrie angajați ai unor societăți diferite; (ii) formarea este certificată, în urma formării se obține o diplomă recunoscută, sau este validată de autoritățile publice; (iii) formarea este asigurată unor categorii de angajați ce se caracterizează printr-un grad ridicat de rotație în cadrul societății și sectorului în cauză; (iv) formarea ar putea fi utilă angajaților și în alte posturi (locuri de muncă viitoare într-o altă întreprindere, viața socială, bunăstare etc.).

(71) Comisia remarcă mai întâi că România și Ford au dovedit în mod convingător al patrulea indicator de la punctul 9.2 din Comunicarea privind ajutoarele pentru formare din 2009, și anume că formarea suplimentară „eligibilă pentru ajutor” care urmează a fi asigurată va fi utilă angajaților și în posturi viitoare. În special, România și Ford au dovedit că formarea suplimentară care urmează a fi asigurată oferă competențe transferabile care se dovedesc utile angajaților și în afara locului de muncă, contribuie la bunăstarea acestora, îmbunătățesc calitatea vieții, sporesc șansele de a ocupa un loc de muncă și în cadrul altor societăți/sectoare și, nu în ultimul rând, generează efecte pozitive pentru economie și societate în ansamblu și, în principal, la nivelul unei regiuni defavorizate asistate în temeiul articolului 107 alineatul (3) litera (a) din TFUE.

(72) Astfel, România a propus un ajutor în sprijinul unui proiect de formare pentru care cea mai mare parte a cheltuielilor eligibile pretinse este asociată formării generale. Din totalul costurilor de 185,5 milioane EUR prevăzute în buget pentru întregul proiect de formare, 113,7 milioane EUR sunt declarate ca fiind costuri eligibile pentru formare generală (excluzând compensațiile salariale) și doar 1,5 milioane EUR sunt considerate costuri eligibile pentru formare specifică (excluzând compensațiile salariale) (a se vedea considerentul 15 de mai sus). Mai exact, formarea suplimentară „specifică” care urmează a fi asigurată în cadrul modulelor Securitate, Baze în afaceri și Competențe industriale are un caracter aproape exclusiv general, în timp ce formarea suplimentară asigurată în cadrul modulului Competențe fundamentale este exclusiv generală (a se vedea considerentul 14, dar și considerentele 34-37 de mai sus).

(73) Comisia consideră că România și Ford au demonstrat în mod satisfăcător diferența dintre partea generală și cea specifică a programului de formare propus. În special, România și Ford au dovedit că prin formarea generală suplimentară „eligibilă" care urmează a fi asigurată în cadrul fiecăruia dintre cele patru module principale de formare se transmit competențe care vor fi utile angajaților și în alte posturi decât cel de la uzina Craiova, competențe „transferabile" în sensul Comunicării privind ajutoarele pentru formare din 2009 și RGECA. România dovedește că formarea suplimentară care urmează a fi asigurată în cadrul modulului Competențe fundamentale vizează sprijinirea dezvoltării personale a indivizilor și corespunde într-o foarte mică măsură desfășurării efective a activității (a se vedea considerentul 35 de mai sus). Formarea din cadrul acestui modul asigură cunoștințe generale (de exemplu, competențe informatice, cunoștințe de limba engleză, competențe lingvistice și numerice) benefice tuturor categoriilor de angajați, indiferent de pregătirea profesională. Formarea lingvistică și numerică personalizată, spre exemplu, va îmbunătăți capacitatea angajaților cu pregătiri profesionale diferite de a comunica și de a transmite concepte și idei, precum și capacitatea de a interpreta din punct de vedere cantitativ modificările din mediul înconjurător. În mod similar, modulul include o formare personalizată axată pe capacitatea de conducere asigurată angajaților din toate categoriile. Aceste competențe sunt în principal în beneficiul angajaților, îmbunătățindu-le calitatea vieții și generând efecte externe pozitive pentru economie și societate în ansamblu. Aceste efecte externe pozitive se vor resimți mai ales la nivelul regiunii în care este situată uzina Craiova, regiune a Uniunii defavorizată asistată în temeiul articolului 107 alineatul (3) litera (a) din TFUE.

(74) Prin formarea generală suplimentară care urmează a fi asigurată în cadrul modulului Baze în afaceri se vor transmite competențe generale în mare parte transferabile altor societății sau sectoare industriale, în domenii vaste cum ar fi Competențe privind managementul de proiect, Resurse umane, Achiziții, Finanțe, Programul 6 Sigma (reducerea erorilor în procesele repetate, o metodologie aplicabilă în diferite sectoare industriale) (a se vedea considerentul 36 de mai sus). Aceste competențe generale pot determina creșterea atractivității angajaților pe piața locurilor de muncă. Similar, formarea generală suplimentară asigurată în cadrul modulului Competențe industriale va acoperi două mari domenii: îmbunătățirea competențelor în ceea ce privește ocupația de electrician/mecanic, care sporește șansele de angajare a lucrătorilor și formarea (aprofundată) extinsă privind întreținerea, automatica și robotica. În ambele cazuri, angajații învață să utilizeze diferite tipuri de utilaje altele decât cele cu care operează la locul de muncă și, ca atare, competențele dobândite sunt transferabile.

(75) În ceea ce privește modulul de formare privind securitatea (a se vedea considerentul 34 de mai sus), formarea suplimentară eligibilă care urmează a fi asigurată, ce implică parțial formare generală și parțial formare specifică, constă în îndrumare individualizată în vederea încurajării creșterii conștientizării în ceea ce privește securitatea și a unei schimbări comportamentale privind securitatea. Având în vedere că partea generală a formării suplimentare privind securitatea asigură competențe utile angajaților și în afara cadrului reprezentat de obligațiile obișnuite de serviciu, de care se pot folosi și la un alt loc de muncă și chiar în viața privată, se poate afirma că această formare generează o serie de efecte externe pozitive asociate formării generale.

(76) Prin urmare, Comisia concluzionează că România și Ford au dovedit în mod satisfăcător faptul că angajații ar trebui să beneficieze de competențele dobândite în urma formării generale suplimentare și în alte posturi pe care le vor deține în viitor, în viața lor socială sau pentru asigurarea bunăstării – în sensul punctului 9.2 litera (d) din Comunicarea privind ajutorul pentru formare din 2009. Această concluzie este consolidată de dovezile prezentate de Ford și România (a se vedea considerentul 16 de mai sus) în sensul că majoritatea formatorilor implicați în program (până la 90 %) vor fi recrutați din centre externe de formare specializată și că o mare parte din formare va fi oferită în locații din afara incintei uzinei (a se vedea, de asemenea, în acest sens, considerentul 18 din decizie, unde se indică costurile eligibile privind transportul, atât pentru cursanți, cât și pentru formatori).

(77) Totodată, Comisia trebuie să observe faptul că ceilalți indicatori de „transferabilitate" enumerați în scop de exemplificare la articolul 38 alineatul (2) literele (a) și (b) din RGECA și la punctul 9.2 literele (a), (b) și (c) din Comunicarea privind ajutorul pentru formare din 2009 nu par a fi îndepliniți în cazul de față. În special, proiectul de formare este organizat de o singură societate și nu este permisă participarea angajaților din alte societăți. România și Ford nu au prezentat informații cu privire la măsura în care formarea va fi certificată. Având în vedere că mare parte a formării este posibil să fie desfășurată cu formatori selectați din cadrul unor societăți private, este puțin probabil ca angajații cursanți să obțină diplome/certificate recunoscute sau validate de autoritățile publice. Părțile interesate nu au prezentat informații cu privire la gradul de mobilitate a angajaților spre alte societăți și/sau sectoare. Prin urmare, Comisia consideră că transferabilitatea competențelor dobândite ar trebui consolidată prin emiterea de certificate de participare cursanților. Cu toate că această condiție nu este suficientă în sine pentru îndeplinirea cerințelor de la punctul 9.2 litera (b) din Comunicarea privind ajutorul pentru formare din 2009, ar consolida totuși respectarea cerinței privind transferabilitatea în stadiul de punere în aplicare. Acest aspect este abordat în articolul 2 alineatul (5) din prezenta decizie. Comisia consideră că cel de-al patrulea indicator de la punctul 9.2 litera (b) din Comunicarea privind ajutorul pentru formare din 2009 este dovedit. În lumina tuturor considerațiilor anterioare, Comisia concluzionează că cerința privind transferabilitatea în ceea ce privește formarea generală suplimentară propusă este îndeplinită.

(78) În decizia de inițiere a procedurii de investigare, Comisia s-a întrebat dacă anumite părți din formarea suplimentară „eligibilă" sunt într-adevăr necesare viitorilor angajați, în special având în vedere faptul că beneficiarul a avut posibilitatea de a recruta personal cu calificări superioare. Această rezervă a fost înlăturată prin referirile anterioare făcute cu privire la transferabilitatea formării generale suplimentare propuse a fi asigurată și potențialul acesteia de a genera efecte externe pozitive într-o regiune asistată și pentru economie și societate în ansamblu.

(79) În lumina considerațiilor de mai sus, criteriul justificării este considerat a fi îndeplinit.

Ajutorul de stat ca instrument adecvat de politică

(80) În conformitate cu punctele 10-11 din Comunicarea privind ajutorul pentru formare din 2009, Comisia trebuie să evalueze dacă ajutorul de stat este cel mai adecvat instrument de politică pentru încurajarea tipului de formare propusă. În acest sens, Comisia trebuie să țină seama de alternativele la furnizarea ajutorului prevăzute de România, cum ar fi sprijinirea formării prin învățământul regional sau sprijinirea angajaților în urmarea formării într-un alt context, în afara societății.

(81) România a susținut că proiectul de formare se va baza aproape exclusiv pe formatori externi, care urmează a fi recrutați cu ajutorul unei societăți specializate din cadrul unor companii private specializate regionale sau străine. Comisia consideră că alternativa de a asigura (cel puțin parțial) formarea propusă prin referire la instituțiile de învățământ publice locale nu a fost explorată satisfăcător. În ciuda acestui fapt, Comisia acceptă argumentul României potrivit căruia un program cuprinzător de formare de genul celui propus pentru uzina Craiova derivă valoare adăugată din sinergiile care se vor crea între diferitele tipuri de formare asigurate, ceea ce depășește suma valorilor cursurilor individuale de formare în domenii specifice.

(82) În consecință, s-a ajuns la concluzia că și criteriul caracterului adecvat este îndeplinit.

Efectul stimulativ/necesitatea ajutorului

(83) În conformitate cu punctul 12 din Comunicarea privind ajutorul pentru formare din 2009, se consideră că ajutorul propus are un efect stimulativ atunci când se dovedește că determină schimbarea comportamentului beneficiarului în direcția asigurării unei formări mai complete și/sau mai bune decât în absența ajutorului. Conformitatea cu criteriul efectului stimulativ reprezintă o condiție *sine qua non* pentru aprobarea ajutorului (considerentul 28 din RGECA).

(84) Efectul stimulativ al ajutorului este identificat prin analiză comparativă, și anume prin compararea nivelului formării ce urmează a fi asigurată cu ajutor și, respectiv, a nivelului formării în absența ajutorului (punctul 13 din Orientările privind ajutoarele pentru formare din 2009).

(85) Pentru a dovedi efectul stimulativ al ajutorului propus, Ford a prezentat o comparație între programul pentru formare pe care l-a asigurat angajaților de la uzina sa de automobile din Sankt Petersburg și cel propus pentru uzina Craiova. Pentru programul de formare de la Sankt Petersburg, societatea nu a beneficiat de ajutor. Structura programului de formare asigurat a fost similară celei a proiectului de formare propus pentru uzina Craiova, deși sfera de aplicare a programului și gradul de dezvoltare a conținutului au fost diferite. În Sankt Petersburg, societatea a asigurat doar formarea minimă necesară îndeplinirii cerințelor de securitate și nivelurile de calitate a producției Ford. Ford susține că, prin comparație, programul de la uzina Sankt Petersburg a oferit numai 57 % din modulul Securitate, 2 % din modulul Competențe fundamentale, 30 % din modulul Baze în afaceri și 47 % din modulul Competențe industriale în cadrul formării propuse pentru a fi asigurată la uzina Craiova.

(86) Comisia este de părere că analiza comparativă a programului de formare de la Sankt Petersburg și a programului de formare de la Craiova nu este pe deplin convingătoare. Condițiile inițiale și caracteristicile producției în cazul celor două uzine nu pot fi comparate. La Sankt Petersburg, Ford a preluat o uzină care anterior producea motoare mari pentru industria navală și pentru industria de apărare, în timp ce la uzina Craiova se produceau automobile. În cazul uzinei Sankt Petersburg, Ford nu a trebuit să păstreze forța de muncă existentă. Prin urmare, a putut recruta angajați mai tineri, cu calificări superioare, dar cu mai puțină experiență. Uzina Sankt Petersburg are o producție mai scăzută decât producția planificată pentru uzina Craiova. În Sankt Petersburg, Ford produce numai automobile (din 2002, uzina produce modelele Ford Focus II și Ford Mondeo), în timp ce la uzina Craiova se vor produce atât automobile (modelele multifuncționale B-MAV și ISV), cât și motoare. La uzina Sankt Petersburg nu există un atelier de presare, așa cum este cazul uzinei Craiova. În consecință, necesitățile de formare ale societății în vederea funcționării eficiente a uzinei și a îndeplinirii standardelor (posibil diferite) legislative și a celor de securitate internă și calitate ar trebui să fie diferite.

(87) În ciuda acestui fapt, Comisia consideră că analiza comparativă cu uzina Sankt Petersburg constituie, în orice caz, dovada faptului că o uzină de automobile Ford poate funcționa eficient și poate îndeplini standardele de calitate și securitate internă ale societății cu mult mai puțină formare decât se propune pentru uzina Craiova. Această constatare susține argumentul României potrivit căruia, în absența ajutorului, societatea s-ar limita să asigure la uzina Craiova doar puțin peste formarea necesară funcționării uzinei (și anume așa-numita formare specifică societății, pentru care beneficiarul a alocat 29,7 milioane EUR din fonduri proprii). Într-adevăr, Ford precizează că, în absența ajutorului, ar

asigura numai formarea specifică societății (și anume formarea necesară în vederea utilizării noii tehnologii în uzină și a îndeplinirii standardelor de securitate internă și calitate, care nu a fost declarată eligibilă pentru ajutor și ale cărei costuri le va suporta integral) și numai până la 40 % din anumite cursuri de formare suplimentară (astfel cum se menționează în documentația depusă cu privire la proiectul de formare). În plus, Ford a prezentat în detaliu estimări privind costurile de formare, bugete, participanți, conținutul și intervalul orar pentru programul de formare propus la uzina din Craiova, precum și informații suficiente echivalente cu privire la programul de formare profesională care a fost oferit la uzina din Sankt Petersburg – elemente care trebuie să fie verificate de către Comisie în conformitate cu punctul 15 litera (a) din Comunicarea privind ajutorul pentru formare din 2009. De asemenea, societatea a prezentat dovezi ample care să permită să se facă distincție între cursurile obligatorii în conformitate cu reglementările UE și/sau românești existente – în sensul punctului 15 litera (b) din Comunicarea privind ajutorul pentru formare din 2009. Costurile înscrise în buget pentru partea privind costurile suplimentare, „eligibile" din programul de formare sunt credibile în comparație cu costurile alocate pentru partea specifică societății (neeligibilă) a programului de formare, care a fost deja a început în vara anului 2009. Astfel, criteriul prevăzut la punctul 15 litera (c) din Comunicarea privind ajutorul pentru formare din 2009 se consideră, de asemenea, a fi îndeplinit.

(88) În decizia de inițiere a procedurii de investigare, Comisia s-a întrebat dacă anumite părți din programul de formare notificat ca fiind eligibil pentru ajutor nu sunt, de fapt, necesare utilizării noii tehnologii introduce la uzina Craiova. În acest caz, efectul ajutorului ar fi doar acela de a acoperi costurile de funcționare ale societății, respectiv costurile pe care societatea ar fi trebuit să le suporte oricum și, ca atare, ajutorul nu ar avea efect stimulativ. Această situație ar fi similară celor din *Ford Genk* ([41]), *GM Antwerp* ([42]) și *DHL Leipzig* ([43]), în cazul cărora Comisia a considerat ajutorul incompatibil cu piața internă pentru acele părți din programul de formare legate, spre exemplu, de restructurare, lansarea de noi produse sau pentru formarea cu caracter obligatoriu în temeiul reglementărilor privind securitatea. Comisia a constatat că, în cazul în care ajutorul este destinat finanțării operațiilor normale pe care societățile trebuie să le achite oricum, ajutorul nu are un efect stimulativ real, ci, pur și simplu subvenționează costurile de funcționare ale beneficiarului prin scutirea acestuia de la plata costurilor pe care ar fi trebuit să le suporte în mod normal.

(89) România și Ford subliniază faptul că formarea necesară utilizării noii tehnologii a fost delimitată în mod clar de formarea generală suplimentară, care nu este necesară desfășurării activității. În cadrul modulului Baze în afaceri, societatea va finanța în întregime cursurile de formare specifică societății asigurate în următoarele domenii: Sisteme IT specifice Ford, Procese operaționale Ford și Proceduri de control intern Ford. Similar, în cadrul modulului Competențe industriale societatea va finanța în întregime cursurile necesare îndeplinirii obligațiilor de serviciu, cum ar fi Lansare, Întreținere și Motostivuitoare, Robotică și Automatică. Nici formarea generală suplimentară asigurată în cadrul modulului Competențe fundamentale nu este necesară desfășurării activității sau chiar pentru a putea urma părțile mai specializate ale programului de formare, deoarece noua tehnologie utilizată în uzină se bazează pe instrucțiuni vizuale ușor de urmat și poate fi asimilată prim metoda învățării prin practică. Comisia acceptă aceste argumente, care sunt în conformitate cu observația potrivit căreia mare parte din formarea suplimentară „eligibilă" propusă asigură competențe generale și transferabile care nu sunt asociate direct desfășurării activității. În acest sens, Comisia constată, de asemenea, că relația dintre formarea suplimentară care urmează să fie oferită și activitățile economice ale beneficiarului (adică producția de vehicule și motoare) este mai puțin strânsă în cazul modulelor Siguranță, Competențe fundamentale și Baze în afaceri (a se vedea, de asemenea, considerentele 35-36 de mai sus) decât în cazul modulului Competențe industriale (a se vedea, de asemenea, considerentul 37 de mai sus). Cu toate acestea, considerațiile de mai sus cu privire la necesitatea formării oferite în cadrul acestui modul pentru beneficiar atenuează această preocupare și permit să se concluzioneze că relația dintre formarea Competențe industriale și activitatea beneficiarului nu este de natură a indica lipsa efectului stimulativ în sensul punctului 15 litera (d) din Comunicarea privind ajutorul pentru formare din 2009. Această constatare este întărită de faptul că România și Ford au furnizat dovezi care indică faptul că o bună parte din formare va fi oferită în afara incintei uzinei și de către formatori externi recrutați din centre externe de formare de specialitate (a se vedea considerentele 16 și 76 de mai sus). Aceasta este o indicație suplimentară a faptului că relația dintre formarea oferită și activitățile beneficiarului este mai puțin strânsă în înțelesul punctului 15 litera (d) din Comunicarea privind ajutorul pentru formare din 2009.

(90) În același timp, Comisia constată că România și beneficiarul nu au prezentat dovezi pentru a susține că beneficiarul nu va include în costurile eligibile acele costuri care ar putea fi recuperate în cele din urmă de către beneficiar, ca o consecință a faptului că va beneficia de competențele dobândite de către angajați în urma formării – astfel cum prevede punctul 16 ultimul paragraf (împreună cu nota de subsol nr. 1) din Orientările privind ajutoarele pentru formare din 2009. Cu toate acestea, Comisia recunoaște că astfel de efecte ar putea fi dificil de cuantificat și de demonstrat *ex ante*, în împrejurările speciale ale programului de formare propus în acest caz, în care o mare parte din formarea suplimentară propusă este de natură generală, care, în principiu, nu aduce beneficii decât în mod indirect beneficiarului, iar natura în sine și conținutul formării propuse exclud ipoteza potrivit căreia aceasta ar putea fi urmată în contextul sarcinilor actuale sau a activității efectuate de către angajați. Cu toate acestea, Comisia consideră necesar să solicite beneficiarului să ia un angajament

([41]) A se vedea nota de subsol nr. 19 de mai sus, considerentele 28-38 din decizie.

([42]) A se vedea nota de subsol nr. 20 de mai sus, considerentele 43-45 din decizie.

([43]) Decizia 2008/878/CE a Comisiei din 2 iulie 2008 privind ajutorul de stat C 18/07 (ex N 874/06) ce urmează a fi pus în aplicare de Germania în favoarea DHL (JO L 312, 22.11.2008, p. 31).

privind excluderea cheltuielilor din costurile eligibile pretinse în cursul punerii în aplicare a programului – a se vedea în acest sens, articolul 2 alineatul (6) din prezenta decizie.

(91) În decizia de inițiere a procedurii de investigare, Comisia s-a întrebat și dacă părți din formarea în domeniul securității declarate ca fiind eligibile pentru ajutor nu trebuie, de fapt, asigurate de societate, astfel cum se impune în reglementările europene și/sau românești privind securitatea sau cum reiese din standardele de securitate internă ale societății. România și Ford au depus o documentație care să dovedească faptul că formarea în domeniul securității impusă prin regulament va fi asigurată în întregime pe cheltuiala societății, în cadrul părții neeligibile, specifice societății, din programul de formare. De asemenea, Ford susține că efectul stimulativ al ajutorului nu ar trebui evaluat în temeiul standardelor interne ale societății – în cazul de față, standardele de securitate internă – deoarece această abordare ar avea un efect denaturant prin obligarea societăților să își coboare (sau să mențină la un nivel scăzut) standardele interne pentru a putea fi considerate eligibile pentru ajutor. Comisia conchide că și la această întrebare s-a răspuns în mod satisfăcător.

Proporționalitatea

(92) În conformitate cu punctul 16 din Orientările privind ajutoarele pentru formare din 2009, Comisia trebuie să verifice faptul că valoarea ajutorului este limitată la minimul necesar atingerii obiectivului ajutorului. În acest sens, Comisia analizează conformitatea calculării costurilor eligibile pretinse cu dispozițiile articolului 39 alineatul (4) din RGECA, limitarea acestora la costurile rezultate din formarea care nu ar fi fost oferită în absența ajutorului, precum și respectarea intensităților maxime ale ajutorului stabilite prin articolul 39 alineatul (2) din RGECA.

(93) Categoriile de costuri eligibile pretinse de România pentru partea suplimentară „eligibilă" din programul de formare (a se vedea considerentul 18 de mai sus) îndeplinesc dispozițiile articolului 39 alineatul (4) din RGECA și prin urmare și condițiile punctului 16 din Comunicarea privind ajutorul pentru formare din 2009. În special, România și beneficiarul au prezentat estimări separate ale costurilor atât pentru partea generală și specifică, „eligibilă", cât și pentru partea specifică societății (neeligibilă) din programul de formare, făcând diferența, în primul caz, între următoarele categorii: costurile de personal ale formatorului; cheltuielile de deplasare ale formatorilor și ale cursanților (inclusiv cazarea); deprecierea instrumentelor și echipamentelor utilizate exclusiv pentru proiectul de formare; orientare și consultanță pentru proiectul de formare; și compensațiile salariale ale cursanților limitate la orele/zilele de formare prevăzute a fi urmate. Mai mult decât atât, România și Ford au furnizat explicații detaliate cu privire la ipotezele și previziunile privind costurile pe care se bazează pretențiile pentru fiecare categorie de cheltuieli eligibile, atât pentru partea generală, cât și pentru cea specifică a formării suplimentare. Comisia remarcă faptul că au fost prezentate explicații detaliate și în ceea ce privește numărul aproximativ de angajați pentru care se adresează fiecare curs de formare specifică (făcând diferența între angajații actuali și angajații viitori și oferind estimări separate pentru fiecare an de punere în aplicare a programului), și în strânsă legătură, numărul estimativ de zile/ore de formare care urmează a fi asigurate pentru fiecare curs de formare, pentru fiecare modul de formare și pentru fiecare an de punere în aplicare a programului. România precizează, de asemenea, că, în scopul prezentului proiect, s-au aplicat intensitățile maxime ale ajutorului de 50 % pentru formare generală și, respectiv, 25 % pentru formare specifică. Astfel, intensitatea maximă a ajutorului aplicată în raport cu formarea generală eligibilă este mai scăzută decât cea prevăzută la articolul 39 alineatul (2) litera (a) din RGECA. De asemenea, România arată că valoarea ajutorului a fost, de fapt, limitată la 57 de milioane EUR de către beneficiar, deși, chiar și prin aplicarea intensităților maxime ale ajutorului mai puțin permisive prevăzute în Regulamentul (CE) nr. 68/2001 pentru costurile eligibile estimate, proiectul s-ar fi calificat pentru a beneficia de un ajutor pentru formare generală în valoare de 76,96 milioane EUR și de un ajutor pentru formare specifică în valoare de 0,47 milioane EUR.

(94) În decizia de inițiere a procedurii de investigare, Comisia s-a întrebat dacă (cel puțin parțial) ajutorul pentru formare propus nu ar compensa de fapt dezavantajele regionale intangibil, manifestate ca deficit de competențe, deja compensate prin ajutorul regional în valoare de 143 de milioane EUR aprobat de Comisie în aprilie 2008 pentru investițiile în uzina Ford de la Craiova ([44]).

(95) Această întrebare se leagă de problema conformității cu normele de cumulare prevăzute la articolul 7 din RGECA. În conformitate cu alineatul (3) al acestui articol, ajutorul pentru formare nu ar trebui cumulat cu niciun alt ajutor asociat acelorași costuri eligibile – suprapuse parțial sau total – în cazul în care această cumulare ar determina depășirea plafonului intensității maxime a ajutorului aplicabil în temeiul articolului 39 din RGECA.

(96) România a arătat că ajutorul pentru formare notificat și ajutorul regional acordat anterior nu acoperă costuri eligibile care se suprapun. Ajutorul regional aprobat în aprilie 2008 se referă la cheltuieli inițiale eligibile pentru investiții (utilaje, uzină, clădiri) în conformitate cu punctul 4.2 din Orientările privind ajutoarele regionale din 2006 ([45]). În cazul de față, cheltuielile eligibile notificate acoperă integral diferite categorii de cheltuieli: costurile de personal ale formatorului, cheltuielile de deplasare ale formatorului și ale cursanților, materiale și provizii, deprecierea materialelor și instrumentelor utilizate pentru formare, orientare și consultanță, compensații salariale pentru cursanți legate exclusiv de timpul petrecut pentru formare. Comisia constată că

([44]) A se vedea nota de subsol nr. 4 de mai sus.

([45]) Orientări privind ajutoarele regionale naționale pentru perioada 2007-2013 (JO C 54, 4.3.2006, p. 13).

România a dovedit diferența dintre costurile eligibile acoperite de ajutorul regional acordat și ajutorul pentru formare propus pentru uzina Craiova.

(97) Pe de altă parte, se ridică problema dacă ajutorul pentru formare este justificat ca atare având în vedere că ar urma să compenseze un dezavantaj regional intangibil deja compensat prin ajutorul regional. România răspunde la această întrebare subliniind faptul că măsurile de ajutor regional și de ajutor pentru formare au obiective diferite și acoperă costuri eligibile diferite. Obiectivul ajutorului regional este stimularea investițiilor în regiunile defavorizare ale Uniunii, în timp ce ajutorul pentru formare vizează remedierea problemei legate de investițiile insuficiente în formare. De ajutorul regional beneficiază în primul rând societatea în sine, în timp ce ajutorul pentru formare, în special atunci când este asociat formării generale, vine în primul rând în beneficiul angajaților și doar în al doilea rând în beneficiul societății. România subliniază, de asemenea, faptul că normele europene privind ajutorul de stat nu interzic cumularea ajutorului regional cu ajutorul pentru formare în cazul aceleiași societăți. Mai mult decât atât, potrivit observației îndreptățite a României, în cazul în care societățile care au beneficiat de ajutor regional nu ar avea dreptul să primească și ajutor pentru formare, cele mai defavorizate regiuni ale Uniunii ar fi discriminate *de facto,* prin eliminarea posibilității de a beneficia de ajutor pentru formare.

(98) Având în vedere observațiile de la considerentul 94, Comisia concluzionează că, pe baza informațiilor prezentate, condițiile privind proporționalitatea care decurg din articolul 39 alineatul (2) din RGECA (stabilirea intensităților aplicabile ajutorului), din articolul 39 alineatul (4) din RGECA (definirea categoriilor de costuri eligibile care pot fi luate în calcul) și din punctul 16 din Comunicare privind ajutorul pentru formare din 2009 pot fi considerate ca fiind îndeplinite. În special, în ceea ce privește costurile salariale ale cursanților, au fost luate în calcul doar acele costuri legate de perioada petrecută la cursurile de formare, respectându-se condițiile prevăzute la articolul 39 alineatul (4) din RGECA.

(99) Cu toate acestea, Comisia trebuie să remarce faptul că dovezile prezentate în acest caz privind proporționalitatea, care asigură limitarea ajutorului la minimul necesar, constau aproape exclusiv în estimări ale costurilor viitoare și previzionări ale acțiunilor viitoare. Acesta este cazul, spre exemplu, al numărului total de angajați care urmează a fi incluși în proiectul de formare propus, care estimează o forță de muncă totală de 9 000 de angajați până în 2012. Un raționament similar se aplică estimărilor costurilor eligibile pentru fiecare categorie de cheltuieli în conformitate cu articolul 39 alineatul (4) din RGECA. Comisia recunoaște că este justificat să accepte, în scopul unui proiect de formare de amploarea celui de față, care vizează 9 000 de lucrători, acoperind peste 269 de cursuri diferite și destinat a fi aplicat pe o perioadă de cinci ani, costurile eligibile care sunt considerate ca fiind necesare pot fi doar estimări, derivate din cheltuielile similare suportate în trecut (în legătură cu proiecte de formare asigurate la alte locații ale societății) și care țin seama de proiecții și previzionări de costuri realiste pentru România (a se vedea considerentul 20 de mai sus). Cu toate acestea, nu se poate exclude *a priori* faptul că aceste costuri care vor fi suportate efectiv ar putea fi în cele din urmă mai scăzute decât cele prevăzute. Prin urmare, este necesar să se introducă garanții suplimentare pentru a asigura conformitatea cu principiul proporționalității pe parcursul aplicării proiectului. Această problemă este abordată avându-se în vedere condițiile privind punerea în aplicare a proiectului, prevăzute la articolul 2 din prezenta decizie.

Denaturarea concurenței

(100) În conformitate cu punctul 17 din Comunicarea privind ajutoarele pentru formare din 2009, Comisia ar trebui să evalueze în detaliu efectele potențial denaturante ale ajutorului în acele cazuri în care ajutorul propus ar putea determina o modificare semnificativă a comportamentului beneficiarului în măsură să denatureze concurența. Potențialul denaturant al ajutorului poate varia în funcție de caracteristicile ajutorului și de piața (piețele) afectate.

(101) Comisia remarcă faptul că ajutorul propus este aproape exclusiv de formare generală, care, prin caracterul său, se consideră a fi în primul rând în beneficiul angajaților și doar în al doilea rând în avantajul beneficiarului (deși acesta din urmă va beneficia de avantajele asociate unei forțe de muncă cu calificări superioare). Astfel, se poate afirma că ajutorul nu are un impact semnificativ din perspectiva calității, cantității și din perspectiva producției sau a prețului – efecte de genul acesta favorizând beneficiarul în detrimentul concurenților săi. Mai mult decât atât, conformitatea cu principiul proporționalității ar trebui, de asemenea, să limiteze efectele denaturante ale ajutorului.

(102) Cu toate acestea, în conformitate cu punctul 18 din Comunicarea privind ajutorul pentru formare din 2009, selectivitatea ajutorului, dimensiunea ajutorului și durata programului care a beneficiat de ajutor indică probabilitatea și gradul de denaturare a concurenței. Ajutorul propus este selectiv (presupune acordarea unui sprijin *ad hoc* individual unei societăți mari), valoarea ajutorului este neobișnuit de ridicată (57 de milioane EUR), iar programul de formare care a beneficiat de ajutor se întinde pe o perioadă de cinci ani (care, mai mult, coincide cu perioada de lansare a două noi proiecte de producție).

(103) Comisia își exprimă îngrijorarea în special în ceea ce privește impactul sumei totale neobișnuit de ridicate a ajutorului propus, respectiv 57 de milioane EUR. Ajutorul de o asemenea valoare, mai ales dacă întreaga sumă ar urma să fie achitată beneficiarului într-o singură tranșă, ar avea efecte denaturante similare celor resimțite în cazul unei subvenții în numerar achitate într-o singură tranșă. În această situație, beneficiarul ar putea dispune de sumă, cel puțin în etapele inițiale ale aplicării programului, și pentru alte scopuri operaționale în afara celor care acoperă costurile unui program de formare în derulare.

(104) O altă preocupare o reprezintă posibilul avantaj financiar care ar putea fi derivat de beneficiar din faptul că ajutorul pentru formare ar acoperi parțial compensațiile salariale pentru angajați în raport cu timpul petrecut pentru a urma partea suplimentară „eligibilă" a formării. În conformitate cu informațiile prezentate de România și de Ford, proiectul de formare propus ar determina per ansamblu o medie totală de 111 zile de formare pentru un angajat (adică o medie de 22,2 zile de formare pe an), care să includă atât partea programului de formare (neeligibilă) specifică societății, cât și partea „eligibilă" suplimentară a programului.

(105) Pentru a evalua potențialul denaturant al ajutorului propus, Comisia trebuie să țină seama și de caracteristicile sectorului și de structura pieței (piețelor) relevante pentru proiectul de formare care beneficiază de ajutor. În vederea analizării acestor aspecte, Comisia face referire la analiza privind piața relevantă a produsului, piața geografică relevantă și cota de piață elaborată de Comisie în 2008 pentru evaluarea ajutorului regional acordat în favoarea Ford Craiova ([46]), ale cărei concluzii sunt comparate cu datele vânzărilor recente de automobile ale companiei de consultanță Global Insight ([47]) și interpretate în contextul informațiilor recente referitoare la rata utilizării capacității de producție în industrie.

(106) Beneficiarul ajutorului pentru formare este o societate mare din sectorul producției de autovehicule. Ford va produce la uzina Craiova două noi tipuri de autovehicule: B-MAV, un vehicul mic, multifuncțional, construit pe o platformă clasificată de Ford ca aparținând segmentului B de autovehicule de pasageri, și ISV, un vehicul utilitar de mici dimensiuni care poate fi utilizat atât pentru transportul de pasageri, cât și pentru transportul de mărfuri, construit pe o platformă clasificată de Ford ca aparținând segmentului C de autovehicule de pasageri. Începând cu 2011, uzina Craiova va produce și o nouă linie de motoare cu nivel scăzut de emisii de CO_2, care urmează a fi încorporate aproape exclusiv pe vehiculele marca Ford.

(107) În decizia privind ajutorul regional din luna aprilie 2008, Comisia a concluzionat că, în măsura în care motoarele sunt produse intermediare care urmează a fi încorporate pe vehicule marca Ford, piața relevantă a produsului și piața geografică relevantă pentru motoare coincid cu cele stabilite pentru produsele finite (vehiculele). În ceea ce privește piața relevantă a produsului și piața geografică relevantă pentru vehiculele B-MAV și IVS, din cauza faptului că există sisteme diferite de clasificare a segmentelor de autovehicule relevante, Comisia a luat în considerație diferite definiții alternative ale pieței produsului. Vehiculele produse la uzina Craiova vor fi vândute în principal pe piețele din UE și SEE, însă societatea intenționează, de asemenea, să exporte treptat și către alte destinații internaționale. Comisia a estimat cotele relevante de piață pe perioada 2007-2012 la nivelul SEE și la nivel mondial și a concluzionat că cea mai ridicată cotă de piață relevantă atinsă de Ford a fost de 16,8 % la nivelul SEE în anul 2007, manifestând o ușoară tendință regresivă în timp până în 2013. Societățile producătoare de autovehicule cu caracteristici foarte asemănătoare celor ale vehiculelor B-MAV și IVS sunt Renault și Opel și, respectiv, Renault, Citroen, Fiat și Volkswagen.

(108) Per ansamblu, sectorul european al automobilelor se caracterizează prin supracapacitate de producție – spre exemplu, în 2007, un an bun pentru vânzările de mașini în Europa, producătorii au introdus pe piață cu 4 milioane de mașini mai mult decât o impunea puterea de cumpărare a pieței ([48]). ACEA (Asociația Europeană a Producătorilor de Automobile) raportează că înmatriculările de vehicule comerciale ușoare noi până la 3,5 t au scăzut cu 31,4 % în Europa în perioada iulie 2008-iulie 2009 ([49]).

(109) Comisia este de părere că trăsăturile caracteristice ale sectorului (supracapacitatea în special) și ale piețelor relevante (competiția strânsă dintre puțini producători mari) indică faptul că ajutorul poate denatura în mod clar concurența. Cu toate acestea, aceste considerente trebuie puse în balanță cu necesitatea încurajării investițiilor viitoare pentru a asigura viabilitatea pe termen lung a sectorului European al automobilelor în ansamblu. În Comunicarea sa privind „Răspunsul la criza din industria europeană a automobilelor" ([50]), Comisia a identificat o gamă largă de măsuri de ajutor pentru asistarea industriei în contextul crizei actuale, inclusiv ajutor pentru formare. Mai mult decât atât, trebuie reamintit faptul că, în timp ce ajutorul este consistent în termeni absoluți, acesta reprezintă numai aproximativ o treime din angajamentul financiar global de formare a angajaților de la uzina Craiova. În consecință, aceste preocupări nu constituie în sine motive suficiente pentru a refuza ajutorul. Cu toate aceste, preocupările sugerează necesitatea impunerii anumitor condiții în ceea ce privește plata ajutorului pentru ca Ford să nu dispună de lichidități excesive pe termen scurt. Această problemă este, de asemenea, abordată prin intermediul condițiilor privind implementarea programului, prevăzute la articolul 2 din secțiunea finală a prezentei decizii.

Analizarea efectelor pozitive și negative ale ajutorului

(110) Comisia a concluzionat că efectele pozitive ale ajutorului propus, în ceea ce privește (i) convingerea beneficiarului de a asigura un tip de formare generală suplimentară care poate genera efecte pozitive pentru economie și societate și, în special, la nivelul unei regiuni asistate în baza articolului 107 alineatul (3) litera (a) din TFUE, (ii) caracterul adecvat al ajutorului ca instrument de politică și (iii) efectul stimulativ al acestuia, au fost dovedite în mod

([46]) A se vedea nota de subsol nr. 4 de mai sus, considerentele 70-129.

([47]) Date Global Insight din luna octombrie 2009 obținute de către serviciile Comisiei. A se vedea http://www.ihsglobalinsight.com

([48]) A se vedea ziarul „The Economist" din data de 17 septembrie 2009, „Mic nu înseamnă frumos" („Small Isn't Beautiful"), care citează estimările PWC privind supracapacitatea din industria europeană a construcțiilor de mașini în perioada 2005-2010.

([49]) A se vedea comunicatul de presă al ACEA din 24 septembrie 2009, *Înmatriculările de vehicule comerciale noi iulie-august 2009, țările UE și AELS*, disponibil la http://www.acea.be/index.php/news/news_detail/commercial_vehicles_registrations_down_374_eight_months_into_2009

([50]) Comunicarea Comisiei din 25 februarie 2009, text disponibil la http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri = COM:2009:0104:FIN:RO:PDF

satisfăcător. Comisia păstrează o anumită rezervă cu privire la proporționalitatea ajutorului propus pe baza estimărilor costurilor viitoare și a previziunilor acțiunilor viitoare, însă conchide, cu toate acestea, că dovezile *ex ante* privind proporționalitatea prezentate în cazul de față pot fi acceptate. În ceea ce privește efectele negative ale ajutorului, asociate potențialului său de a denatura concurența, Comisia își exprimă rezerva în special în ceea ce privește impactul ajutorului individual de o asemenea valoare, *inter alia*, analizând caracteristicile sectorului și ale piețelor relevante. Comisia consideră, totuși, că aceste rezerve legate de proporționalitate și de efectele denaturante pot fi înlăturate prin respectarea anumitor condiții privind aplicarea programului care beneficiază de ajutor, menite să asigure faptul că ajutorul este plătit numai în tranșe periodice aplicate retroactiv, ulterior prezentării de către Ford a dovezilor privind costurile efective suportate. În felul acesta, Comisia concluzionează că efectele pozitive ale ajutorului propus depășesc potențialele efecte negative cauzate de acesta. Această balanță per ansamblu pozitivă justifică reținerea ajutorului drept compatibil cu TFUE în temeiul articolului 107 alineatul (3) litera (c).

Cumularea ajutorului

(111) Această problemă a fost tratată în considerentele 96-97 din decizie. Comisia a concluzionat că ajutorul propus îndeplinește cerințele referitoare la cumularea ajutorului care decurg din articolul 7 din RGECA.

Principiul Deggendorf

(112) În lumina documentației prezentate de România pentru a dovedi rambursarea de către Ford a ajutorului pentru privatizare incompatibil în valoare de 27 de milioane EUR și a dobânzii acumulate la data de 27 iunie 2008, Comisia concluzionează că ajutorul propus îndeplinește așa-numitul principiu Deggendorf.

7. **CONCLUZII**

(113) Comisia constată că măsura de ajutor pentru formare notificată de România în favoarea Ford Romania SA, cu sediul la Craiova, și constând într-un ajutor în valoare totală de 57 de milioane EUR pentru sprijinirea unui program de formare pe o perioadă de cinci ani care include în total până la 9 000 de angajați de la uzina Craiova, este compatibilă cu piața internă în conformitate cu articolul 107 alineatul (3) litera (c) din TFUE.

(114) În lumina preocupărilor referitoare la proporționalitate și la efectele potențial denaturante ale ajutorului prezentat la considerentele 99, 109 și 110 din prezenta decizie, Comisia consideră ca fiind necesară și justificată adoptarea unei decizii pozitive cu condițiile prevăzute la articolul 7 alineatul (4) din regulamentul de procedură ([51]). Aceste condiții sunt menite să asigure proporționalitatea pe parcursul aplicării proiectului prin asigurarea faptului că suma ajutorului se limitează strict la acoperirea cheltuielilor eligibile suportate efectiv, în vederea limitării potențialului denaturant al unei plăți unice a întregului ajutor și în vederea întăririi transferabilității competențelor dobândite de angajați în cadrul formării primite.

(115) Mai mult decât atât, la propunerea României inclusă în documentele prezentate la 9 iulie 2009 ([52]), normele și condițiile de plată a ajutorului ar trebui stipulate într-un act normativ specific adoptat de autoritățile române.

(116) Pe baza acestor considerații, Comisia,

ADOPTĂ PREZENTA DECIZIE:

Articolul 1

Ajutorul pe care România intenționează să îl aplice în favoarea Ford Romania SA, cu sediul la Craiova, în valoare de 57 de milioane EUR, este compatibil cu piața internă sub rezerva condițiilor prevăzute la articolul 2.

Articolul 2

(1) Ajutorul se va plăti în tranșe *ex post* periodice, la intervale care trebuie stabilite de comun acord între autoritatea română care acordă ajutorul și beneficiar și care nu trebuie să depășească în niciun caz un an. Suma totală a plăților periodice corespunde costurilor suportate efectiv, declarate de beneficiar autorității române de acordare.

(2) Autoritățile române vor informa Consiliul Concurenței din România, responsabil pentru monitorizarea aplicării prezentei măsuri de ajutor, și serviciile competente ale Comisiei, cu privire la condițiile acordului la care s-a ajuns în ceea ce privește durata intervalelor de plată *ex post*.

(3) La sfârșitul fiecărui an de aplicare a programului de formare, beneficiarul va prezenta autorității române de monitorizare și Comisiei rapoarte detaliate, auditate independent, referitoare la aplicarea programului și la costurile suportate pentru perioada raportată. Rapoartele de punere în aplicare vor conține informații detaliate cu privire la cheltuielile efectuate și formarea oferită. Acestea vor clasifica cheltuielile eligibile astfel cum se stabilește la articolul 39 alineatul (4) din RGECA pentru fiecare modul de formare. Rapoartele anuale de aplicare vor menționa, de asemenea, cursurile de formare oferite în cadrul fiecărui

([51]) Regulamentul (CE) nr. 659/1999 al Consiliului din 22 martie 1999 de stabilire a normelor de aplicare a articolului 93 din Tratatul CE (JO L 83, 27.3.1999, p. 1).

([52]) A se vedea considerentul 21 de mai sus.

modul pe parcursul perioadei raportate, numărul angajaților care au participat la cursuri, distingându-se în funcție de diferitele categorii de angajați, numărul total de zile/ore de formare asigurate pentru fiecare curs și în funcție de modulul de formare, precum și numărul total de angajați ai societății la sfârșitul fiecărui an de punere în aplicare a programului (totalul angajaților). Auditorul independent va fi ales de comun acord între beneficiar și autoritatea română de monitorizare.

(4) Plata tranșelor pentru anii următori de aplicare a programului sunt condiționate de aprobarea rapoartelor anuale de aplicare de către autoritatea română de monitorizare și de către Comisie, în termen de șase săptămâni de la data la care raportul trimis se consideră a fi complet. În cazul în care acestea nu răspund în termenul stabilit, rapoartele de aplicare se consideră a fi aprobate tacit.

(5) Beneficiarul va elibera certificate de participare pentru fiecare angajat care va urma programul de formare, fie la încheierea programului, fie anual (după cum se preferă), precizând cursurile urmate și numărul de zile/ore de formare de care acesta a beneficiat în cadrul cursului. Aceste certificate de participare se vor elibera obligatoriu la cererea angajatului în cazul în care și atunci când acesta din urmă și-a prezentat oficial intenția de a părăsi societatea. Astfel, certificatele de participare întăresc transferabilitatea competențelor dobândite prin formarea urmată.

(6) Autoritățile române vor transpune condițiile stipulate la alineatele (1)-(5) de mai sus într-un act normativ care va reglementa punerea în aplicare a programului de formare. Pe lângă reflectarea condițiilor sus-menționate, actul normativ va trebui să stipuleze condițiile specifice care să garanteze rambursarea ajutorului plătit în tranșe anterioare periodice care se constată a depăși cheltuielile suportate efectiv și/sau în plus față de intensitățile ajutorului pe baza cărora ajutorul a fost aprobat în conformitate cu calificarea „generală” sau „specifică” a formării ce urmează a fi furnizată. Actul normativ trebuie să prevadă, de asemenea, o obligație pentru beneficiar de a exclude din costurile eligibile pretinse acele costuri care vor fi recuperate în cele din urmă ca o consecință a beneficierii de competențele dobândite de către angajați prin formare, în sensul punctului 16 ultimul paragraf din Comunicarea privind ajutorul pentru formare din 2009. Acest act normativ se va comunica Comisiei în cel mai scurt timp. Ajutorul nu poate fi pus în aplicare înainte de adoptarea acestui act.

(7) Comisia invită reprezentanții angajaților uzinei Ford de la Craiova să prezinte la sfârșitul fiecărui an de aplicare a programului de formare observații scrise cu privire la conținutului cursurilor de formare asigurate și gradul de participare la cursuri (numărul angajaților care participă la formare și timpul petrecut pentru formare).

Articolul 3

România aduce la cunoștința Comisiei, în termen de două luni de la notificarea prezentei decizii, măsurile adoptate pentru stabilirea conformității cu prezenta decizie.

Articolul 4

Prezenta decizie se adresează României.

Adoptată la Bruxelles, 2 decembrie 2009.

Pentru Comisie

Neelie KROES

Membru al Comisiei